

ЧЕСТЬ УКРАЇНИ - ГОТОВ БОРОНИТИ!

На Варті

ЖУРНАЛ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІ В КАНАДІ

РІК II.

1980

ЖОВТЕНЬ

Ч. 8 (13)

УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ ВТРАТИЛА НАЙБІЛЬШОГО ВІЙСЬКОВОГО ПРОВІДНИКА У БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ ДЕРЖАВУ

Від Проводу Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів прийшло повідомлення, що в бою з московським окупантом згинув Головний Командир Української Повстанської Армії, Член Президії Української Головної Визвольної Ради, Член Бюро Проводу Організації Українських Націоналістів

Генерал Тарас Чупринка

Ближчих інформацій про обставини, серед яких згинув сл. п. Генерал Тарас Чупринка — ще немає. Боротьба УПА в Україні продовжується з непослабленою силою.

Повідомлення про смерть Головного Командира УПА подало агентство Ройтер, відмічуючи, що Генерал Тарас Чупринка, Головний Командир Української Повстанської Армії і провідник збройної революції проти російсько-більшевицького окупанта України, згинув в бою, в часі наступу советських поліційних частин на головну квартиру УПА".

Українська еміграція перед обличчям того важкого удару в український визвольний рух повинна об'єднати всі свої зусилля, щоб скріпити допомогу воюючій Україні, яка без огляду на втрати продовжує боротьбу за визволення.

Дмитро Грицай-Перебийніс

Генерал УПА, Шеф Штабу Головного Командування УПА, член Проводу ОУН.

Дмитро Грицай, син українського селянина, з Самбірщини, Західня Україна, повстає в нашій уяві як зразок справжнього борця, націоналіста-революціонера.

Колишній член УВО, а пізніше співучасник організації ОУН, пройшовши всі його ступені, став нарешті референтом Краєвої Екзекутиви ОУН на СУЗ, а згодом членом Проводу ОУН.

Відбувши військову повинність у польському війську (школа підхорунжих), де він виявив блискучі свої здібності, вступає до Львівського Університету, працюючи одночасно інтенсивно з бойовиками українського підпілля.

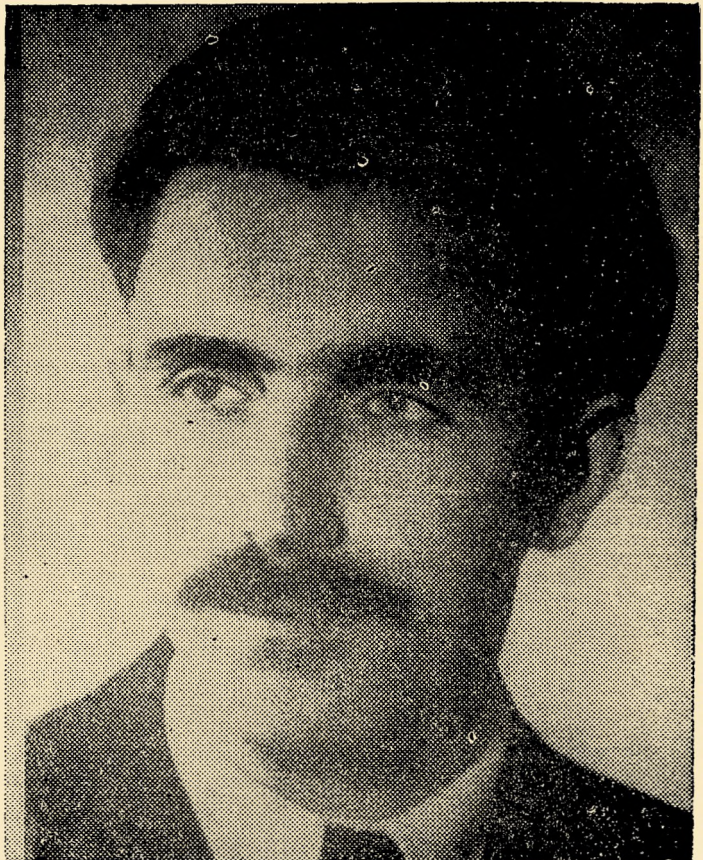
По скінченні фізико-матиматичного факультету львівського університету, Він незабаром потрапляє до польської тюрми, а згодом і до концентраційного табору в Березі Каргузькій.

Під час німецької окупації Грицай-Перебийніс стоїть у перших лавах борців і організаторів УПА, як шеф її штабу і член Проводу ОУН.

Після закінчення II світової війни, 1945 року Провід ОУН в Краю вислав Його і Дмитра Маївського-Тараса за кордон — як делегатів для узгіднення дій закордонних частин ОУН з діями ОУН в Краю, а пізніше вони знову мали повернутися на рідну землю.

Та на теренах Чехословаччини, недалеко від Праги, на них зробило чеське НКВД засідку і живими схопило до рук. Провідник Маївський застрілювався на станіці під час ревізії (19. 12. 1945).

Генерала Дмитра Грицай-Перебийніса відвезено негайно до підручної в'язниці (Земська Обрана Безпечності) в Празі на Вашингтонській вул. ч. 7. Тут генерал Гри-

цай покінчив сам з життям, не зрадивши на тортурах жодної таємниці.

Згинув на 38 році життя Шеф Штабу Головного Командування УПА, Член Проводу ОУН, довголітній в'язень окупантських тюрем, незламний революціонер, безкомпромісовий воїн Української Національної Революції, висококваліфікований повстанський старшина, талановитий тактик і стратег повстанських дій, відданий аж до смерті справі визволення України, — так увійшов в історію України наших Визвольних Змагань безстрашний борець, найвірніший син України — Дмитро Грицай-Перебийніс.

УПА -- збройне рам'я українського народу

(У восьми роковини створення УПА)

Друга світова війна, що почалася у вересні 1939 року, дуже скоро захопила у свій засяг всі українські землі і під безпосередньою загрозою поставила саме існування українського народу. Окупація большевицька, німецька і поворотна большевицька, хоч переслідували різні цілі, були спрямовані своїм вістрям в одному напрямі: перетворити зайняті терени у колонію, а населення у послушних рабів або прямо фізично винищити. ..

Було ясно, що тільки наявна власна збройна сила зможе захистити народ перед винищенням і експлуатацією.

Німеччина розкрила своє обличчя і свої пляни, безоглядно ліквідуючи відношену українську державність, 30 червня 1941 року. Український народ прийняв виклик і вже весною 1942 року на 2-ій Конференції Організації Українських Націоналістів прийнято постанову про потребу і konieczність творити „збройне рам'я цілого українського народу“.

До осені 1942 року підготовчі роботи були проведені і у висліді були сформовані перші збройні повстанські відділи, що стали базою для організації нової української збройної сили під назвою Українська Повстанська Армія (УПА).

В процесі розгортання революційно-визвольної боротьби створення УПА мало переломове значення.

Той факт, що ОУН заініціювала формування УПА, що післала туди свої кадри, не применшує значення УПА, як всенародної формації, як збройного рамени цілого українського народу. Противно, власне ОУН, як єдина, діюча на рідних землях самостійницька політична організація, видвидгаючи ідею власної збройної сили, прищепила цю ідею широким народнім масам, пов'язала їх з УПА, сковуючи у виразних, політично-унапрямлених, і дисциплінованих рядах під одним командуванням стійку енергію, що готова була морем роз-

литися в Україні, спалахнути полум'ям і пропасти без поважних наслідків. Тому теж годі дивуватися, що і з боку ОУН і з боку Головного Командування УПА передусім, відразу твердо розв'язано намагання відновити отаманщину у різних стихійних формах, що виламлювались із загального координаційного проводу УПА.

Боротьба УПА, як збройного рамени українського народу, є політично цілеспрямована. Це полягає не тільки в тому, що УПА змагається за досягнення окреслених політичних цілей, але передусім в тому, що УПА знаходиться у виразній політичній системі, завершенням якої є, створена за ініціативою Головного Командування УПА, Українська Головна Визвольна Рада. З того погляду УПА — це не політично безголовна формація, це не якийсь самозванчий чинник, не стихійний збройний спротив мас окупантові, як це розцінюють деякі українські політичні середовища на еміграції. УПА діє сьогодні в Україні в такій політичній системі, яка є найдогідніша з огляду на ту політичну ситуацію, що там існує і поруч самостійницької ОУН становить основу українського визвольного руху... Хто розцінює УПА, як політично не вивершену формацію, без власного політичного проводу, чи поза ним, той наносить велитєнську шкоду визвольній справі, спрваджуючи її до звичайного бунту.

14 жовтня ц. р. проминає вісім років, як була зорганізована УПА.

Відмічуючи 8 роковини лицарської боротьби УПА, ми маємо сповнити це тут на еміграції з належною гідністю і шаную до її богатирської слави і героїзму, черпаючи від неї дух завзятости, самопосягати визвольній ідеї української самостійности та вироблений досвід у боротьбі, щоб підготувити себе якнайліпше на зміну воякам-повстанцям, які вибилися із сил або упали у нерівній битві із московським наїзником на своїй материнській землі.

Д. Д.

Молодь і традиції національні

Традиції — це те, що хочуть знищити, витоптати все без решти ті темні сили, які почали свій наступ на цивілізацію старої Європи. Різними гаслами послуговуються: комунізмом, соціалізмом, світовим урядом чи федерацією, — але ціль одна: обеззброїти, обезвладнити окремі нації, щоб посадити над ними ту чи іншу чужинецьку зграю, яка свої власні традиції береже як зіницю ока. Перший крок до опановання націй — це винищити в серцях їх провідництва прив'язання до своїх національних традицій.

Яку диявольську машинерію придумали москалі в ССРСР, щоб витеребити історичні традиції на Україні, знаємо. На еміграції пошана традицій стала безнастанно повторюваним гаслом. Але що за тим гаслом криється? Які традиції треба відроджувати, шанувати і поручати молоді? Коли поставити це питання руба, то виявиться, що поняття національної традиції є різне у різних політичних груп. На цім місці хочу вияснити, які — на мою думку — національні традиції має — як смолоскип — понести в майбутнє наша молодь. Під „традиціями” розумію не голубці, танки, вишиванки й пісні, не побутові й обрядові звичаї. Це традиції племені, не нації. Національні традиції — це традиції національного духа, кодекс моральної, релігійної, політичної, соціальної мудрости нації, заповіджений нащадкам її найкращими будівничими.

Скажуть: та ж кожний українець шанує наші історичні традиції! Всі розуміють, на чім ті традиції полягають! Ні, не кожний, не всі. Перед революцією 1917 - 21 рр. Україна перейшла часи своєрідної нової Руїни, руїни „благоденствія”, стала предметом майже півторасотлітнього безправ'я нації, винищування її історичних спогадів, виховання цілих поколінь московських яничарів і заражених, як писав Міхновський „культуою страхополства, релігією льояльності” до Росії, духом „сервілізму і безідейности. Те саме — „в ударном порядке” намагається вже тридцять літ робити червона Росія. Чи має шанувати молодь як свої національні традиції ті, вип-

лекані віками, прикмети сервілізму, страхополства і безідейности?

Від історичної прадавнини майже до початків XIX в. утрималася на Україні наша стара національна традиція, нації воєнницької і християнської (М. Максимович), інакше — нації лицарської. Навіть деякі московські учені стверджують безпереривність цієї традиції на Україні, від варязьких дружинників, старокиївських князів богатирів билинних аж до лицарства козацького (Ключевський, Пилип). Переказана Шевченком і Котляревським — вибухла наша стара стихія козацька 1917 - 21 рр., вибухла знову в 1939, відживити її дух прагнув Шевченко, Міхновський, Маланюк, Олена Теліга, Мосендз, Ольжич, дух нації воєнницької і християнської з Богом і рідним краєм як поняттями на першій пляні, з високорозвиненим почуттям чести, з культом боротьби і героїки як життєвим стилем.

Ця стара традиція відроджується дуже поволі, щойно тепер, в боротьбі з займанцем та його агентами серед нас. Але від самого упадку гетьманщини аж до початків XX ст. ця традиція була в повнім занепаді. Її старалася заступити інша лже-традиція, зроджена в катастрофі кінця XVIII в. Про цю добу писав Шевченко:

*„Мичали літа тихо-тихо,
..... і за гріхи
Карались Господом ляхи.
І пугав Пугач над Уралом,
Пійти в одах вихваляли царицю, — тільки
— ми
Сиділи нишком, слава Богу”.*

Десь у вогні війни будувалися імперії; десь билися за своє поляки, десь повстали уральські козаки за Пугачовим; десь рухалися, прагнули, жили.... „Тільки ми сиділи нишком”, і „тихо-тихо”, без подій, ми нали літа закутої в кайдани нації. В цю добу й з'явилися ідеологи цієї псевдо-традиції на Україні, злеліяної зневірою, оспалістю і втомою; традиції „тихомирного життя”, „сидіння нишком”, нікому не докучаючи, з дороги усім уступаючи, щоб хтось ломакою не потягнув по спині. Вироблен-

ня тої псевдо - традиції пішло двома паралельними шляхами: **зdiskредитовання козацтва і звеличення селянина, мирного трудівника, як національного типа, як нашої „кращої людини.”** В письменстві звеличниками цього типа були назагал ті самі пани або підпанки українські як П. Куліш, Г. Квітка, І. Нечуй - Левицький, П. Мирний та ін.. Найяскравішим ідеологом нового типа був Панько Куліш, який виступив справжнім погромником козацтва, і **за його ідеал, державної незалежності, і за його Воєнницьку вдачу,**— речі вже чужі нашому панству тої доби.

Тих, що кривавилися сотками років в обороні країни, що будували пишну культуру Гетьманщини, представляє Куліш „лінюхами-нетягами, „хижаками-п'яницями” „розбишаками”, які проти того ладу і культури повставали, що їх несли на Україну шляхта польська й царі московські. Думки про незалежну Україну стали Кулішеві „шкідливим мрійництвом”; „Україні — писав він,— яка тільки й очуняла під протекцією Москви”, час покинути „скверну путь хижацьку” й вернути на путь „культурництва”, мирної просвітянщини, хуторянства під опікою імперії. Життєвим ідеалом Куліша став — „мелкопоместний пахарь”, хуторянин, який позбувся „хижацьких” забаванок, а лад на Україні полишив будувати Москві.

Ідеалізатором тихомирного життя українського поміщика й селянина, під охоронними крилами чужої імперії, став і Квітка, який як взір всіх чеснот висував замість **козака—великого, а ще більше дрібного хуторянина.** Тою ж, менше більше, дорогою пішли Нечуй-Левицький, Мирний, Кониський, з їх пропагандою вузько - обмеженої буденної культурницько-просвітянської праці „для щастя народу”, анемічної, безчинно - сентиментальної любови і жалости до нього, позбавлених патосу протесту або боротьби, всякого політичного моменту. Тугою за спокоєм, за ідилією від гонює й від поезії кінця XIX в., поезії вбитого птаха, що прагне спочити в забутті, поезія „без глибини думок, без сили поривання”, переляканих „хижацтвом довкруги”; поезії туги, нездібних до самооборони мрійників за тихим життям без напруги і бою; поезії без вибухового елемента, без широких кличів, яка лиш розчулювала серце й розмагнічувала волю, поезії гельота,

раба. Був це світогляд людей „без гарту і сили волі”, писав Франко. Стара українська кобза козацька, що гомоніла колись „кривавою мовою”, завмирала в їх руках; серед них не було „того, хто б з грудей своїх кобзі сили уділити міг, тої сили, що з ярма нас визволяла всіх” (В. Щурат).

Світоглядове „вірую” цієї поезії, хуторянство Куліша, сентиментальство Квітки, звеличання мирно-просвітянської буденної праці „для народу” Нечуя, Мирного, Кониського,— їх туга за ідилією, на тлі меншого або більшого приняття існуючого **статус кво,**— все це було якимсь „ескапізмом”, втечею від проблематики життя, перекресленням традицій і духа козацької доби, або з явною ворожістю до них. Замість поривів до власної держави — хутір і село; замість меча — плуг і просвіта; замість національної культури, рідна мова; замість духа боротьби—дух мирного продуцента і культурника; замість мужньої героїки — безсила лірика. Культ тих нових цінностей — **це була дегенерація старої традиції, це була псевдо-традиція, бо над „рідною мовою”, над „національними святощами” лишила чужу московську надбудову — політично - культурну, робила з України — провінцію духову чужої імперії з культурою „для домашнього вжитку”.**

Але хутко на зміну цієї псевдо-традиції України як провінції, з її героєм - хуторянином, селянином,— прийшов інший напрямок. Починаючи з М. Драгоманова, українську інтелігенцію почала заливати, занесена з Західної Європи через Росію, хвиля соціалізму, та його предтечі — лібералізму російського, хвиля інтернаціоналізму, сильно забарвленого московським духом. Суттю драгоманівства було заперечення національно - державницького патосу минулого. Московська культура й література були для нього своїми, рідними, як і державність російська. Московщина вважалася „старшим братом” у слов'янстві, те „немноге”, на чім залежало драгоманівцям, треба було від того „брата” лиш „просити”, випрошувати (основний тон гімну драгоманівського). Те „немноге” думалося здобути для України автоматичним „поступом”, „еволюцією”, переконуванням насильника залишити насильство. Шевченка Драгоманів ненавидів за його „шовінізм”, цебто гарячу любов до свого й ненависть до займанця; за його „фанатизм”, цебто за пристрасну віру в свою ідею; за його

„козакоманію”, цебто за культ збройної боротьби з Москвою. Тому й поезії Шевченка вважав він „слабенькими, які не могли мати великої сили в наші часи”, а ідеї „Послання” — „істинно глупими”. Та й Куліш гадав, що „в творах Шевченка багато сміття”. Обидвом їм було спільним гасло: Куліша: „тепер вже не така година настала, щоб брязкотити шаблоками... Усе втихомирилось, прийшла пора потрудитись ще головою”, вести аполітичну культурницьку працю, бо політичне життя України давно скінчилося”. „Космополітизм в ідеях і цілях” — ось програма драгоманівства, ні своїх окремих національних ідей, ні цілей Україна не зміла мати, ні — очевидно — й своїх традицій. **Була це вже ідеологія навіть не псевдо-традиціоналізму, з своїм „нижчим поверхом, а чужим „вищим”, це була ідеологія безтрадиціоналізму. Героєм стає вже ні козак, ні селянин, ні хуторянин, а космополітичний інтелігент - соціаліст.**

У Галичині герольдом інтернаціонального драгоманівства став замолоду Франко (пізніше тої науки вирікся зовсім). Не лицарі — бояри — думав він тоді — є нашим ідеалом, „героєм наших днів є продуцент, робітник”. Треба покинути „лицарський дух, воєнну славу, всю ту минувшину криваву”, покинути „геройські подвиги бурхливі”. Бо „нам, хліборобам, що з мечем почати? Нову зробіть прийдеться перекову: патріотичний меч перекувати на плуг... на серп..., на вила”. Новий лад здобути треба „не зброєю, не силою вогню заліза і війни, а правдою й наукою”, бо ж — „не герої ми і не багатирі”, ми — „лиш каменярі” звичайні. Мета їх — „братерство всесвітнє велике”, за нього хотіли боротися, „не за царство тиранів, не за церков, попів ані Бога”. Їх ціль — „людське щастя і воля, розум владний без віри основ, вільна праця і вільна любов”.... Тріскуча й порожня фразеологія, яка привела той самий пролетаріат, що в неї вірив, до невиданого рабства.

Цій марксовій заразі підпала величезна частина нашої інтелігенції 50 літ тому, і небагато з них (між ними і Франко) мали мужність і ясну думку, позбутися її. Був це космополітизм з тугою за життям без наруги. „Справжній космополіт не бачить ідеалу в історичних традиціях, а тільки „в одній інтернаціональній науці”, а цєю наукою була наука Маркса, Чернишевського

та інших російських націоналістів, перемальованих на червоно. Псевдо-традиціоналізм ще визнавав село, хутір, рідний край (хоч і в значенні провінції), Бога, але космополіти ставилися вже до того всього байдуже, вже з ноткою ворожості. Хоч цей соціалізм і був ще „широ - людський” і „широко - гуманний”, і базувався на „вихованні народних мас”, позбавлений революційної динаміки, але він торував вже шлях іншому....

Інтуїцією генія відчув Шевченко і прокляв облуду цих голосних гасел, все безглуздя полювання за тим, „чого немає і на небі, а не тільки на чужому полі”; заплямував космополітичне „братерство братнє” як „великих слів велику силу та й більш нічого”, наповідав, що нерозумно гукати — „немає Бога, тільки я”, бо наука така обертає вільну людину в худобу або звіря; що не за „сучасними вогнями” облудної мудрости іти нам; що своєї правди треба шукати в голосі крові, в традиціях предків, в крові мучеників, в „славі України”, не збирати отруйне зілля „з чужого поля”. Зрікся космополітизму й Франко, осудивши замолоду Шевченкове „Послання”, за його „реакційність”, Франко пізніше звирявся Єфремову, що робив це за впливом Драгоманова, що він і товариші „чужими все очима на речі дивилися”, і публічно, на відчитках, — старався „той свій давній блуд виправити”. Але велика більшість інтелігенції пішла за гаслами **безтрадиційного космополітизму, щоб у слідуючій поколінні — скінчити з космополітизмом проти - традиціоналістичним. Тепер вже не лицар - козак, не селянин, не інтелігент — просвітянин чи космополіт стає героєм, не пролетар вже, а голотчик, безвірницька, безбожницька, жадібна пожерти і насолоди юрба нинішніх мегальополісів, з її погонею за грошем і „добробутом”, з фабрикою й хмародрапами замість катедраль — як символом.**

З жахом заслоняв обличчя перед царською машиною Щоголів. З жахом додавав Самійленко у фабриці грядучу стандартизацію життя, приниження індивіда, ідеал кошари, з „поезією в багні, ”з розмірним життям”, де все регулювалося „ножем холодним міркування”, де будуть „для рою комашні фабрики кувати ідеали”. Диявольське обличчя новітніх мегальополісів, бажається Миколі Джері (Нечуй), який бачив як між казанами й колесами фабрики

„закрутились чорні дідьки з рогами, з хвостами, з цапиними бородами, з вогненими висолопленими язиками”, які „крутились, бігали, кричали, стукотіли”, бачив, мов не люди, а „чорти перекидали машинами”. Було це видово віку, коли не людина стала паном матерії, а матерія паном та божищем людини; коли вільний час і добробут, узисканий через техніку, уживала людина не на своє ушляхетнення, не на культуру духа, а на погоню за тим, за чим гонила великоміська чернь вмираючого Риму — „панем ет цїрцензес”, за їдою і видовищами, забавами, насолодою, фізичними приємностями громади „цивілізованої” двоногої худоби, де людина людини ставала вовком.

За цим ідолом — попихана Кремлем — побігла велика частина нашої інтелігенції, побігли Тичини, Сосюри, Поліщуки, Крушельницькі. Тій людській комашні — „фабрики кували ідеали” та їх московські наганячі. Балвохвальці одверто виступають проти всіх традицій нації, проти Бога, приватної власности, проти селянина, як соціального типа, проти державної самостійности, **навіть проти національної культури**, будуючи культуру „національну по формі, інтернаціональну по змісту”, цебто мовою — українську, московську — змістом. Слідами Куліша і Драгоманова, новий дрібніший хохлацький Герострат, „мелкій бес” — Багрянний намагається своім копитом збити з постументу Шевченка в ім'я нової голотської „правди”, диктованої з Москви.

Ідеалом „кращої людини”, героя нашого часу — **замість козака або селяка стає босяк** в стилі Горького, „свобідний” людський пав'як (Винниченка, Косача), без дисципліни думки і без дисципліни почувань (хитро-мудрий раб Швейк), „мала людина” (Шерех) з її „наплювізмом”, що до всякої національної правди, до ідеалів, до моралі, героїки, до традицій, до „людини визвольного руху”.

В країнах, де тип голотчика-босяка був з твердого тіста, як в Росії, витворився тип бандита, розбійника, „рвача”, хулігана, комуністичного опричника — як „ідеальний” тип нації в життю внутрішнім; в життю ж міжнароднім — тип захланного напасника, наїзника в ординськїм або в стилі Атілі.

У країнах (як на Україні, в Польщі й інших), де цей патос босяка марксистсько го був „вихолощений” (вираз Винничен-

ка) — витворився, як „ідеальний” тип нації тип хама, раба, як оті советські одописці „із маларосаф”, або як емігрантські Швейки, з отвертою чи замаскованою тягою до голотського Версалю — Москви, з голотською ненавистю до всього органічного, свого, героїчного, традиційного. Це була ідеологія — писав Франко — „бунтарів, але з „рабським мозком” і з „рабським серцем”; людей, які „в душі своїй і темні, й підлі, такі ж раби, як і вперед були”; людей, які „в нервах невільницький страх” носили, а в серці лиш „злобу низьку і сердитість рабську”; тип людини, яка, ведена заздрістю, задурена в нівелюючїм егалітаризмі, коли й скидала своїх „царів, панів і попів”, то лиш на те, щоб потім лизати п'яти чужого тирана, дома, бути яничарами його, або п'ятиколонниками зовні.

Коли драгоманівство було течією безтрадиційною, а хуторянство — псевдо-традиційною, то течія, про яку тепер говорю, — є течія явно антитрадиційна, заперечуюча всі традиції українські. Наших справжніх традицій треба ж шукати в більш як тисячлітній нашій історії, в стилі життя, в кодексі національної мудрости, які витворили країні провідні верстви старокнязівська і козацька, донесені як ідеал аж до першої третини XIX віку. У новітній літературі ці течії, крім Шевченка, будили почасти Стороженко, Щоголів, головню Леся Українка з її шляхетністю, містикою і культом особистого й національного героїзму і боротьби, нарешті поети — „вістниківці”, Е. Маланюк, О. Ольжич, Л. Мосендз, О. Теліга, Стефанович, а з найновіших — Бора. У житті — давня наша традиція, давня романтика, давній стиль життя — почали відживати в бурхливім зриві національної стихії 1917 р. (який не вмiли використати чужі йому духом драгоманівці), і в зриві збройної боротьби нації в 1941 р. Це є наші традиції, і за ними лише мусить іти наша молодь, коли прагне собі і нащадкам вибороти „сім'ю вільну” вільних людей, у вільній, незалежній нації, не чужу хату з невільниками чужого пана або його яничарами.

Швейки переконують, що час „хижаків” і борців „визвольного руху” — минув. Хуторяни колись доводили, що „не час махати шаблюкою”, або, що треба перекувати меч на вила. Безглузда їх науки доводить хіба ясно кривава епоха, що ось вже 30 літ товче ідилічного хохла по голові.

Як раз в нашу епоху, час, відновити давні традиції, не козацькі жупани й оселедці, — а дух, з якого зродилися вони, дух стародавнього лицарства, яке не хотіло ходити в ярмі, яке прагнуло бути паном на власній землі; дух, з якого зродилися і поезія „Слова”, і чини Ігорів і Святославів, і Богданів, і аскеза ченців Печерських. Гаряча віра („фанатизм”), гаряча любов до свого і ненависть до зайців („шовінізм”), дух войовничий вільної нації („мілітаризм”) — що ж ці духові прикмети, яких вимагає від нас страшна доба, — що ж вони, як не прикмети, властиві старій Варяжчині і Козаччині. Що ж дивного, що імперативно жадає доба від нас — видобути, в наших кращих людях, ці прикмети духа, духа лицарської давнини нашої? Не сатанські хмародрапи з серпом і молотом, — а Свята Софія; не поганські ідоли московських сифілітиків і ханів („вождів народу”), а бронзовий Богдан на своїм коні; не балвохвальці чужого тирана — Пушкіни, Дем’яни Бідні чи Еренбурги з Бажанами, не Тичини з Сосюрами, — а Шевченко, Леся Українка, Маланюк; не кошари для людської комашні, — а „садок вишневий коло хати”, не „Капітал” Маркса, а — „Кобзар”, „Милость Божія”, Сковороди, Євангелія; не серп і молот, а хрест, не Москва „сама любімая”, а стародавній, вічно юний Київ, форпост проти варварів; не Шельменко і Швейк, а безсмертні типи наших ІХ—XVIII віків і ті, що їх смолоскипи духові понесли в майбутнє, — ось де традиції нації, за якими має йти молодь.

Новітні голотчики, вони ж „прогресисти”, закидають те, що закидали їх батьки Шевченкові: що не можна ж шукати своїх ідеалів „позаду себе”, треба шукати напереді! Невже? Нація не живе одним днем, і не здійснює своє призначення за одне покоління. Еспанці боролися з мав-

рами за незалежність 700 літ, і гасло, під яким боролися і перемогли — ніколи не старілося. Наш спір з Московщиною, а перед тим з Суздальщиною, — спір стародавній: за що билися предки з Андрієм Боголюбським в XII в., за те саме билися їх нащадки з Петром царем та з його батьком; за те саме билосся нове козацтво в 1917—21 р., з Керенщиною і Леніном, за те саме бореться козацтво наших днів з Москвою. І бідний той, який уважає ті ідеали національні, за які предки билися за перестарілі, а за модерні — ідеали Швейків і яничарів московських, чи ще гірше — слуг Сатани.

Україна була перша на східноєвропейських просторах, яка збудувала в історичні часи на них сильну імперію Рюриковичів; перша принесла тим просторам християнську культуру; перша віками організувала на них боротьбу за ту культуру з варварами, татарськими, половецькими і московсько-суздальськими; нарешті — перша (вислів Меріме!) за Хмельницького винайшла поняття національної війни. І коли світ цікавився нами, то цікавився тільки цією Україною, Україною лицарства запорозького, носіїв великої історичної місії, — як про це свідчать твори присвячені нашій нації, Байрона, Гюго, Болляна, Готшала, Дерулєда, Воґюе, Боденштедта, Енгеля та інших, яких захоплювали героїка нашого степу, розмах задуму, сила характеру, відвага чинів.

Ця місія України ще не скінчена. Як в XII в. і в XVII чи XVIII, стоїть вона вічна-віч з новими варварами, що тепер явно на службі диявола. Сповнити ту місію може наша країна лиш тоді, коли старий дух її, старі традиції нації вільної, не нації раба, знову оживуть в її молоді. Коли та молодь — як Шевченко — відчує як в її серці „гарцює дух предків”.

УКРАЇНЬСЬКА МОЛОДЕ!

ГОТУЙСЯ ДО ВЕЛИКОГО ВСЕНАРОДНЬОГО ЗМАГУ, ДО БОРОТЬБИ ЗА ОСТАТОЧНУ НАШУ ПЕРЕМОГУ НАД НАІЗНИКАМИ! БЕРИ СОБІ ПРИКЛАД З СВІТЛОГО НАШОГО МИНУЛОГО, ГЕРОЙСЬКИХ НАШИХ ДРУЖИННИКІВ, ЗАПОРІЖСЬКИХ КОЗАКІВ ТА НЕУСТРАШИМИХ ПОВСТАНЦІВ - БОРЦІВ ЗА САМОСТІЙНУ УКРАЇНУ!

(Зі Слова Проводу ОУН до українського народу)

УПА бореться — Україна переможе!

Постанова УГВР

ПРО ВИЗНАННЯ ДНЯ 14 ЖОВТНЯ 1942 р. ДНЕМ ПОВСТАННЯ УПА ТА ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ЦЬОГО ДНЯ СВЯТКОВИМ ДНЕМ УПА.

В місяці жовтні 1942 р. на Поліссі повстали перші збройні відділи, що дали початок Українській Повстанській Армії.

1) Для зафіксування цього історичного моменту визнається день 14 жовтня 1942 р. днем повстання УПА.

2) Для вшанування цього моменту день 14 жовтня, що збігається з історичним козацьким святом Покрови, вводиться як святковий день УПА. 30 травня, 1947.

УКРАЇНЬСЬКА ГОЛОВНА
ВИЗВОЛЬНА РАДА

За що бореться УПА?

Українська Повстанська Армія бореться за Українську Самостійну Соборну Державу і за те, щоб кожна нація жила вільним життям у своїй власній, самостійній державі. Знищення національного поневолення та експлуатації нації нацією, система вільних народів у власних самостійних державах — це єдиний лад, який дасть справедливу розв'язку національного і соціального питання у цілому світі.

УПА бореться проти імперіялістів і імперій, бо в них один пануючий народ поневолює культурно і політично та визискує економічно інші народи. Тому УПА бореться проти ССРСР і проти німецької „Нової Європи”.

УПА з усією рішучістю бореться проти інтернаціоналістичних і фашистсько-націонал-соціалістичних програм і політичних концепцій, бо вони є знаряддям завойсницької політики імперіялістів. Тому ми проти російського комуністсько-більшовизму і проти німецького націонал-соціалізму.

УПА проти того, щоб один народ, здійснюючи імперіялістичні цілі „визволяв”, „брав під охорону”, „під опіку” інші народи, бо за цими лукавими словами криється отруйний зміст поневолення, насильство, грабунок. Тому УПА бореться проти російсько-більшовицьких і німецьких загарбників, поки не очистить України від усіх „опікунів”, поки не здо-

буде Української Самостійної Соборної Держави, в якій селянин, робітник і інтелігент могли б вільно, заможливо і культурно жити та розвиватися.

УПА за повне визволення українського народу з-під московсько-більшовицького та німецького ярма, за побудову Української Самостійної Соборної Держави без поміщиків, капіталістів та без большевицьких комісарів, енкаведистів і партійних паразитів.

В Українській Державі влада вважатиме за найвищий свій обов'язок інтереси народу. Не маючи загарбницьких цілей та поневолених країн і пригноблених народів у своїй державі, народна влада України не витратиме часу, енергії та коштів на творення апарату гноблення. Українська народна влада всі економічні ресурси та всю людську енергію спрямовує на побудову нового державного порядку, справедливого соціального ладу, на економічне будівництво країни та культурне піднесення народу.

У лавах УПА борються українські селяни, робітники та інтелігенти проти гнобителів, за Українську Самостійну Соборну Державу — за національне і соціальне визволення, за новий державний порядок та новий соціальний лад.

(Вступ програми УПА, проголошеної в 1944 р.)

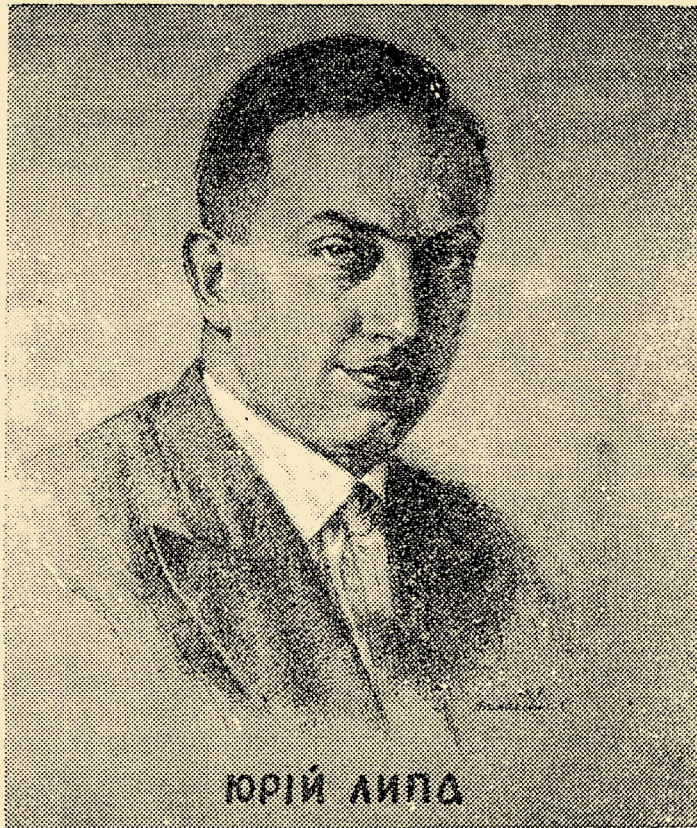
Борець і письменник

Осіною 1944 року згинув в бою з більшовицьким окупантом при сповнюванні своїх службових обов'язків керівника санітарного штабу УПА-Південь відомий поет і публіцист та громадський діяч, Юрій Липа.

Смерть Юрія Липи поряд із смертю О. Ольжича, Йосипа Позичанюка, Ж. Процишина, І. Ірлявського, О. Теліги, М. Чирського, І. Черняви і б. інших — велика втрата для українського народу, втрата не-

врівняльна. Це тим більше, що поет з Божої ласки, блискучий публіцист і громадянин високих чеснот відійшов від нас саме в розквіті своєї діяльності, в буянні своїх творчих сил.

Зберегти його спадщину і його пам'ять, зберегти духа Юрія Липи — нового українця — європейця, ось завдання нас сучасників, що нам дано було пережити добу хуртовини, таку нещадну для інших.
Ред.

Юрій Липа народився 1900 року в м. Одесі. Його батько Іван Липа був лікарем і багато дбав разом зі своєю дружиною Марією про освіту свого єдиного сина Юрія.

Батько письменника — д-р Іван Липа (умер в 1925 році), відомий український

громадський діяч, був одним із основників Братства Тарасівців — незалежницької революційної організації, що діяла в 90-х роках минулого століття в Харкові, — приймав живу участь в громадському і культурному життю України перед першою світовою війною.

Вплив родинного оточення, а зокрема батька, великого українського патріота з нахилом у бік традиціоналізму і християнського консерватизму позначився на світогляді й життєвому спрямованні Юрія Липи, незаперечно. Ще в Одесі, а згодом у Кам'янці, як студент українського університету Ю. Липа виявляє себе в своїх ранніх віршах і у юнацькій публіцистиці патріотом - державником, націоналістом нового типу, як же відмінним не тільки від хуторянського українофільства перелому століть, але зовсім неспівголосним тим солодко-млявим настроям, що були такі властиві нашій інтелігенції доби березня 1917 р. Майбутній письменник відчуває, що в цій грізній добі нема місця ідеологіям серединним, компромісним, коли:

...Світ ідуть востаннє розколоть
на так і ні, на біле і червоне...

Його місце по боці „білих” — за З. Красінським — „в окопах святої Тройці” — отих у кращому розумінні „білих” традиціоналістів — ідеалістів, сторонників еволюційності, якщо йдеться про соціально-економічні реформи, а поготів беззастережних бійців за все, що національне.

„Ще в Кам'янецькому університеті зразу позначився розподіл, розповідав Липа — Валеріян Поліщук (автор „Ярини Курпатовської”, „Радіо у житах”) очолював „поступовців”, я збирав консервативний національний актив молоді”. Юрій Липа гімназист - студент видає газети, брошури, засновує в Одесі навіть видавництво „Народний Стяг” (продовжує його в Кам'янці й на еміграції), вступає в ряди армії УНР, у сотню морської піхоти. У 1920 році — евакуація, еміграція: Тарнів - Львів, де Липа втрачає свого батька.

Липа говорив, що своє призначення бачить у продовжуванні батькового діла, в непохитній вірності батьковим заповітам служіння нації. Записується на медичний факультет у Познані, який кінчає в 1928 році. Згодом студіював ще у варшавській високій школі політичних наук.

В свої університетські часи енергійно займається організацією студентства. Був

засновником і активним діячем корпораційного студентського руху „Чорномор'я”, писав ідеологічні статті в студентських журналах (псевдонім В. Воїн). Влітку виїждить на рідні землі, у Львів і на Волинь, через що ніколи не тратить зв'язку з ґрунтом і зберігає відчуття реальності. В тому ж часі співпрацює аж до 1935 року у Львівському „Літературному Віснику”, згодом у „Віснику”, редагованому Дмитром Донцовим; в „Дніпрі” та по інших виданнях. Осівши у Варшаві як лікар, здобуває собі загальне признание і симпатію серед місцевого населення, як прекрасний фахівець, але водночас бере живу участь у діяльності літературних і наукових кіл варшавської еміграції. В 1929 році засновує разом із М. і П. Холодним, Є. Маланюком і іншими літературно-мистецьку групу „Танк” із вольово-енергетичними засадами. Напочатку 30-х років засновує у Варшаві „Чорноморський Інститут”, читає постійно доповіді, відвідує й інші еміграційні українські осередки — в Женеві, Парижі, Лондоні, Празі. В 1938 р. одружується з маляркою Галиною Захаріясевиц. В 1939 році стає на чолі української варшавської громади і успішно веде допомогово-суспільницьку працю на терені, окупованій німцями, польської столиці. В 1943 році переїжджає він з сім'єю (з маленьких дітей) до Яворова.

Там промінює його особистість на все довкілля — його лікарський кабінет завжди повний клієнтів, яких Липа, як і у Варшаві, лікує задармо. Водночас виступає він з доповідями перед громадянством, бере участь в місцевому житті і втішається такою пошаною та популярністю, що німецька окупаційна влада раз-у-раз погрожує йому репресіями. В 1944 р. не покидає рідної землі, жертвує сім'єю і власною безпекою та зголошується до Української Повстанської Армії. Як головний лікар піклується старшинською школою „Олені”, завідує військовим шпиталем, а врешті переймає керівництво санітарною службою штабу УПА — Південь. Попавши в оточення, бере участь в бою біля села Витвиці, повіту Долина і гине в рукопашній сутичці в перших лавах

Юрій Липа

Моренко

I

Його розгойдали десятки рук і викинули через вікно вагону. Засвистіло в вухах. Хлопець як кіт перевернувся в повітрі і впав ошоломлений.

Упав Моренко щасливо на купу піску при рейках, і відразу встав, притискаючи до грудей берданку.

Вечірнє сонце било йому в очі. Електричний потяг летів хутко в бік Одеси, і тільки з вікон грозили хлопцеві палиці, кулаки, коронкові парасольки. Там були з усього міста у цім вагоні і всі його зненавиділи.

До Моренка підбіг другий Січовик: він вискочив сам з вагону, як побачив, що зле діється.

— Могли убити тебе, — обтрушував Моренка з піску, — так визвірились. Могло б бути гірше. Що ти сказав їм?

— Тут була і буде Україна!

Серпневий білий надморський порох звіявся за останнім вагоном, що зникав серед присадкуватих плятанів.

Поправили кашкети, оглянули замки рушниць і пішли навпростець.. через Млини на Одесу товару. На восьму треба було бути в касарні Січі.

Коли звернули з Косівської вулиці, замкнули їм переїзд: саме вантажна валка йшла. Руді вагони плинули перед очима рівно, м'яко, без стуку і майже без кінця.

Придивляється до обох з боку чорний, лобатий, присадкуватий. Лизне поглядом золотий знак архангела на кашкеті, зиркне з півусміхом на тонкі лиця хлопців, очима мишкує по берданках, по поганеньких френчах. Не витерпів.

— Гей, — торкає владно Моренка, — а ти хто? За кого ти? Чий ти? Яка програма?

В Сімнадцятім часто так питалися. Саме тоді віри всякі повставали, одночасно тоді приготовлялись апостоли, жертви й кати...

— Ми, — звів на нього Моренко паняньські, блакитні очі, — ми, і притиснув стару берданку до серця, — ми за Україну.

— Гм, — сказав робітник (може машиніст), — гм, а як ви думаєте настановити вашу Україну?

Стоїть, цигаркою попихкує, а за шлягбавмом червоні вантажні вагони рівно котяться. Обдумує машиніст.

— Україна, — сказав Моренко, а вісімнадцятилітній рум'янець на його щоках заграв, — то тільки про неї довідались. Хто довідався, той уже проти всіх піде.

— Агітація, значить, — сказав лобатий. — Но, а чим же ви її, ту Україну здобудете? Не купите ж за гроші. Убивать же будете?

І очі приплющив — ніби бачить, як тисячі Моренків з жовтоблакитними стяжками на кашкеті на місто йдуть з рушницями, і стріляють, стріляють...

Жахнувся Моренко, ніби сам то побачив:

— Ні, — каже, — ні, Україна прийде сама. То ж братерство, правда, свобода.

— Як сонце, значиться? Сама настане? — сказав робітник глумливо.

Аж тут рогачку залізничну підводять, юрба пхається, поспішає, перебігає рейки. Уже лобатий машиніст потапає в юрбі. **Востаннє обертається, гукає насмішкуюто:**

— Ах, ви, інтелігенти! „Сама прийде без крові”! Що ж може в людей настанути без крові?

І зникають в юрбі його немилосердні, чорні, запалі очі.

— Що ти, — каже Моренко важко схвильований, до свого товариша з передмістя, — що ти, Матюхан, йому скажеш?

У Матюхана лице хитре, з довгим носом, землисте. Вони вже переходять через станцію. Над ними в повітрі високо — кри ті гадерії мости, що сполучують темні, великі галі майстерень, де тисячі робітників. Туди й лобатий пішов.

— Угм, — подумує Матюхан, — воно все таки цікаво, яка то є кров людська? Я б так кожну машинку хотів пізнати, який там у ній в середині механізм? У саме ну-тро заглядав би, — покажи, брат, машинку. Так акуратненько ножичком душу б виняв, у пальцях подержав, — якої ти масти? Дуже цікавий я, як то воно в людей... Розказував мені один салдат з фронту, як він штик у серце всаджував і в очі дивився...

— Матюхан, — йому Моренко з жахом каже, аж кричить, — та ж то людина! Людина!

— Видно, ти сам смерти боїшся, Моренко! — каже Матюхан, голову підводить, дивитися в блакитні очі Моренка зеленим, жовтим поглядом. — Чого ж її боїться, то — таке собі... Я смерть бачив...

— І йдуть собі далі вже мовчки.

II

Тимчасом вечір западає, — весінній, швидкий. Вечір з підскоком біжить і ліхтарні підміські запалює, а все в вулицях пірнає у глибоку вогкість пів-темряви.

Переходили на Воронцівку.

На зеленій траві скверу новокінної площі полягали солдати з російських запасових полків, або й просто дезертири. Полягали з милоданками, думаючи їх молодецько забавити. Бо то другий день свят був, і революція, і Керенський, і промови, і так якось інакше...

Потяги недалеко шумлять затишно, гармонії пригравують люб'язно, — пищать жінки, насіння в зубах потріскує, часами вистріли здалека потріскують. Лежать пари, одна коло одної, як тюлені, чи фоки на узбережжі.

Вулиця передміська удень інакша, а інакша вночі. Шумить інакше. Шумить гамором особливим, жіночим надривистим.

Моренко з товаришем ідуть поволі, посуваються обережно.

А що то був другий день Зелених Свят, — то почали собі на радість вулиці люди стріляти. Перша завзялася Балківська вулиця — найдовша. Стріляє з резонансом — аж дальні Млини слухають. Потім обізвалася Болгарська і Степова. Там стріляли не з рушниць — з револьверів, бо там

хлопці „фахові”: кожен має револьвер. А з боку Запорожської вулиці — чути було кулемети і немовби бомби рвалися.

— Цікаво, — кажуть солдати лежачи на траві, — звідки в них кулемети?

Бо то мирна людність стріляла.

Дорослі — з кулеметів, а підлітки до іншої забави, — пускають ракети: блакитні, пурпорові, зелені, червоні. Осліплюючи, смугами перетинали вони завмерле, повне погрози, душе небо.

— Гарно! — кажуть.

По сигналізаційних ракетах пустили діти відразу може з соток інших ракет, до освітлювання терену.

Ясно так стало, як у день, якби небо великими лямпами зацвіло. Ціла Новокінна площа тішиться.

— Шпарнули фраєри.

Та не так воно й добре. Для тих, що в сквері лежали, не переливки. Бо почали падати на почорнілу від людей траву тяжкі олив'яні бруси перегорілих ракет. Падали з неба рясно, тіл.ки — гуп, гуп.

Солдати й не лайнули, жінки й не крик нули, — зірвались раптом, розпорснулися по площі підвиваючи. Бігли рядами білі, як привиди, у метальовому білому світлі.

Біжать важкі, розхристані. З-під брам до них сміються, а вони вже й лягають почали. Побачили вони двох хлопців з рушницями, — кулаками грозять здалеку.

— Ви, жовтоблакитники, ви хочете війну далі робити, — не дає порядним людям й полежати. Кидай зброю! Такі сини.

— Котись далі, котись, — каже Матюхан презирливо, — щоб ти не попробував зараз тої зброї. Минулися вже, дезертири, воїнство ваше, христолюбне, російське!

А сам за рукав Моренка тягне притьмом:

— Ходім до скверу. Бачиш, утихомирилось вже.

І дуже цікавий підходить до скверу. Там кільканадцять тіл темні на траві. Не знати, чи такі відважні, чи п'яні.

— От тобі, — каже Матюхан, нагнувшись над одним, — от тобі й смерть. Чого ж її боїться?

І не дивиться на мовчазного, глибоко стривоженого Моренка.

Дивиться жовтим поглядом у важке, гнівне небо, що мутно відбиває в собі заграву великого міста, і вхлинає вистріли, невмовчні, нав'язні, настирливі вистріли...

III

Смерть підлітки тоді скрізь відчували. Училися аритметики, лічучи прізвища забитих, на шпальтах газет. Знали мови з гострих військових команд чужоземних відділів. Географію Європи знали з пожарищ і битв. Зналися на марках рушниць краще, ніж на поштових марках. Довкола шпиталі були переповнені, багато воєнних калік ходило вулицями, і повно було жінок у чорному, що йшли не зводячи очей. Ворожі крейсери робили напади на порт, а щонаочі в місті ждали надльоту цепелінів. Прибережні міни зривалися з ланцюгів і вибухали на пляжах, нищучи здивованих і цікавих купальників.

Вуличками підійшли Моренко й Матюхан до домівки „Січі”, колишнього російського гімнастичного товариства. Бігом по бігли на збірку.

В галі, широкий, як манеж, і високий на два поверхи, на підлозі посипаний піском маневрувала чота „Січі” — селянські сини й діти передмість, молоді бухгалтері і гімназисти.

— Двійка — вбік!

— Двійка — взад!

— Позір!

„Пузир” — передражнив глухий голос за спиною Моренка, — то був Матюхан, вічний протестант, він не любив цієї команди.

В глибині залі вправ стояло двох російських старшин, гусарі — охтирці в мундурі, в червоних штанах. Придивлялися, базікали по-московськи знедбала...

Вправи були скінчені, студент залишив січовиків на позір із вирівняними рушницями. Дивився в їх напружені лиця, читав голосно про бойовий чин гуцульського скорострільника Звіра, що сам один відбився від чоти москалів.

Читав твердо, голосно: росіяни в кутку принишкли, слухали.

— І так буде з нами, — нас небагато, але ми переможемо. Бо ми будемо велетенське діло — Україну. То, як новий світ. І він нас держить.

Скінчив і глянув зимно на чоту, на Моренка, що рум'янів на правім крилі, тримаючи прапор.

— „Вже воскресла” — Моренко заспівуй!

Хор ударив гімн сухо, маршово, швидко. І тоді студент обернувся до російських у кутку. І пішов. Ішов блідий, погрозлибий, невисокий у порівнянні до гусарів. Моренко зблід. Співаючи, не відривав очей від начальника, та й уся чота дивилася йому вслід. Це ж Росія там була в кутку, ще недавня деспотка, ще до сьогодні пані.

Студент був уже близько до старшин. Сказав щось і раптом рука його поповзла до кишені з револьвером. І тоді руки охтирців зірвали шапки, російські старшини випростувалися на струнко.

На струнко перед українським прапором! Моренко чув, як у ньому все задзвеніло від несподіваної хвилі радощів...

Гімн скінчився.

— Моренко, Матюхан, Нанушко, і ви троє, — сказав студент по збірці, — зостаньтеся, будете потрібні до справи.

— Не інакше, як червону гвардію озброювати будем, — говорив Матюхан, ідучи з січовиками до канцелярії. Знов відберем друкарню. А може і ще що буде, га, Моренко?...

І, проходячи коло великого вікна, звідки грало вогнями велике місто, підморгнув ніби йому і своїм думкам.

(Закінчення в наступному числі)

Як грецький міт титан Антей, торкаючись матеріальної землі, набирив такої завзятости і сили, що ніхто не міг його подолати, так для нас, членів Спільниці Української Молоді, для кожної українки й українця є національний дух рідно-материнської української землі, що наснажує нашу молодь такою могутньою силою, що заповідає повну запоруку перемоги у виборенні Української Самостійної Соборної Держави.

Від Полтави до Ярослава

Дня 21 травня 1946 р. згинув у бою з польсько-більшовицьким військом редактор „Лісовика”, автор збірки революційних віршів „Мої повстанські марші”, член редакційної колегії збірки нарисів „У боротьбі за волю — під боєвими прапорами УПА”, — Петро Василенко-Волош (Полтавець, Гетьманець).

Петро Василенко-Волош народився в 1921 р. в селі Війтовцях, Яготинського району на Полтавщині. Його батько, свідомий і освічений українець, працюючи важко у колгоспі, мріяв про те, щобн своїого найстаршого сина Петруся, дуже здібного й охочого до науки дати до Київського інституту медицини. Це було важко виконати серед щоденної, нечувано важкої колгоспної нужди. Та прийшло ще гірше. В 1936 р. енкаведівські посіпаки заарештували батька молодого Петруся і засудили його на десять років заслання в далекі табори. Від того часу немає від нього вістки. Мабуть розстріляли, а присуд на заслання проголосили для замаскування. Так робили в тому часі сталінські людодіи зі сотнями тисяч, а то й мільйонами українців. Мати й четверо маленьких дітей залишились вдома у ще гіршому горю.

Молодий Петрусь, не зважаючи на все лихо, рветься всіма силами до книжок. Він учитьсЯ, читає багато, і вже замолоду пише вірші, які зразу подобаються всім його товаришам у селі. Чим більше розвивається, тим ясніше бачить світ і життя та всю неправду кругом себе. Не затруїла молодой, живої, палкої, степової душі юнака більшовицька

школа, ні брехня їх газет і книжок. Він відкривав що-раз ширше очі, бачив і розумів, що раз ясніше життя та усвідомлювався самотужки в критичному, негативному наставленні до більшовицької неволи. А на дні душі жевріла пам'ять про мученицький шлях свого рідного батька й цілого свого народу, яка все заставляла думати молодого юнака, — чому?, за що?, навіщо?

Коли ж настала війна й він знайшовся у вирі українського визвольного самостійницького руху, пізнав його програму, — тоді зрозумів усе й знайшов ясну відповідь на всі питання і всі бажання, якими з молоду горіла його палка душа. Тут він знайшов свій шлях — шлях збройної революційної боротьби проти всіх наїзників за волю й незалежність України. На цьому шляху вступив він до УПА. Доля кинула його ген далеко від рідної Полтавщини над срібнолентий Сян, на західні рубежі української землі. Тут сповняв він свою службу й вірив, що вернеться ще з переможним прапором української визвольної революції через Дніпро, у рідні полтавські степи, щоб на місці помстити смерть батька. Він прагнув цілою душею здійснення тої хвилини, коли вже ніхто не буде бити, гонити, закріпачувати, вивозити та стріляти наших батьків і матерів, а буде вільна земля, вільний та щасливий народ. У це він вірив і за це боровся та за це віддав і своє молоде палке життя. Згинув по-геройськи у бою.

Слава Героеві! З його палкими словами й його піснями, з гимном Месників УПА, який він уложив, підемо далі в боротьбі — до Києва й до Полтави, до могили його замученого батька й мільйонів їх, щоб над ними розгорнути прапор свободи.

ПЕТРО ГЕТЬМАНЕЦЬ

Уперед

Хай у цій заметілі гремить
гудінь наших незборених кроків!
Ми повстали її боронить
від катів і тиранів жорстоких!

Нам тепер не до співів бандур,
не до сліз і зітхань у зажурі,
у цій стужі невблаганних бур
будьмо й ми невмолимі, як бурі!

Буйним гуком побідних боїв
пройдім гордо своїми степами —
досить в муках конати її
і на посміх дзвонить кайданами!!

Так, вперед, уперед, уперед,
крізь хуртечі вперед на вершини,
це останній наш месницький рейд,
це остання Гогота України!

Похилені, засніжені, зігріті,
але так вперто ми ідем.
В нічний безтямі лютий вітер
дуднить Мазепиним конем.

Мазепиним!... І вже в моїй уяві
стоїть він сивий, молодий,
Батурин, гнів, суди, Полтава,
а потім тільки попіл, дим.

А потім, вл'явшись коневі в гриву
без булави в твердих руках,
натхнений бунтом гетьман сивий
у слід за Карлом на шляхах.

Спішить... Позаду вигуки погоні,
казками згублені поля,
і ось, на рідному кордоні
спинив шаленого коня.

Оглянувся — впали тільки дві сльозини,
в душі незборений одчай,
дві блискавиці тільки кинув
очима вдалеч на прощай.

І знов помчав вперед чужим роздоллям,
грізний, задуманий, як ніч —
вибранець глуму злої долі
герой полтавських битв і січ.

Давно минулось, та неначе
й тепер в цім вітрі чую я,

як сивий гетьман вдалеч скаче
Вітчизни шепчучи ім'я.

У жилах кров моїх зі злості
жагучим полум'ям горить —
не для утіх, а лиш для помсти
земний вік хочу я прожити.

Біжу вперед. Несамовито
кричу рядам: Скоріш! Ідем!
Бо у нічній безтямі вітер
дуднить Мазепиним конем.

Наша правда свята

Не розбійники ми, хоч живем у лісах
і хоч темна ніч у нас мати, —
до Вітчизни пала в нас любов у серцях
і ненависть клекоче до ката!

Наша правда свята, вона сонцем горить
нам на наших повстанчих знаменах,
лиш для неї клялися до смерти ми жить
і з шляхів цих ніколи не звернем!

Наші сурми гримлять, мов весняні громи,
по широких українських просторах,
на їх клич щодень множаться наші ряди —
марно, марно лютує наш ворог!

Ще відплатим катам! Ще по рідних степах
із піснями пройдем бойовими, —
не розбійники ж ми, хоч живем у лісах,
ми повстанці — сини України!

Йосип Позичанюк (Устим Чубенко)

У ПОЛІ

Чотири повстанці все далі відбігали
поза перстень оточення.

Було вже літо 1944 року. Жарота пекла груди, сушила горло, дзвеніла в голові. Позаду ще зрідка грахкали гранатомети, короткими серіями сікли автомати, а ген на обрії чорнілись тічки енкаведистів.

Села й хутори принишкли... Ніде не можна зайти. Над усім, над довколишніми селами затяжіла хрипла лайка окупантів. Тоскно вистукують старосвітні вагоніки по гайсинській вузькоколейці. До Вінниці мабуть багато людей їде. На зміну кенігсберзьким райхскомисарським повернулися кремлівські „освободителі”. Життя на українських землях знову ступає під гук стрілів російських тульських наганів.

До умовленого місця збірки було ще далеко. Голодні і стомлені хлопці ледви протолочувались споловілими житами. Ройовий командир оглянувся на п'яних від втоми побратимів і сів на межі недалеко дороги. Хлопці не сіли, а прямо попадали

біля нього.

Автоматник з над Стрипи (із Західної України), в запорошеній вишиванці, довго дивиться на землю і починає клясти цілий світ... Ні братів, ні сестер на цьому східному Поділлі не може відшукати його товариш. Як не в Сибірі, то в якимсь німецьким лагрі. А інший, на силу з дому взятий, десь далеко на півночі, в Карелії, біжить на фіна та пробиває свої кишки на колючім дроті. І то за Сталіна клятого. А інші, що тут осталися, без танків і гармат не дуже то спішаються воювати разом з нами проти сталінців. Дав би я їм зброю не таку, щоб у нас десь у Проскурові чи Коломиї УПА великі зброярні мала...

Насторожив хлопців глухий тупіт. Командир обережно глипнув з-понад плеса колосків на широкий шлях, покритий муравою. Дорогою гнав корову до села школяр - пастух. Патиком розбиває собі пилюку по дорозі, докірливо покрикує на корову лиську. Наоколо ні душі. Пастух гомонить сам із собою, шукає якоїсь ноти та, порівнявшись із притаєними повстанцями, починає бадьоро:

Мандрували ми лісами
За лютими ворогами...
Хлопці підемо
Боротись за славу,
За Україну, за її права...

Повстанці нишком наслухували. Дитячий голос, узявши біля них найвищу ноту, віддалявся, бренив тихіше, аж поки не згубився серед вечірнього стрекоту польових коників. Ройовий ще довго ловив пісню, потім підвівся і запитливо глянув на своїх

хлопців. Вони усміхнулися, повеселішали, бадьористо стали на ноги. Відомо: співає хлопчина повстанських пісень значить нема большевиків у близьких селах.

У даліні видніли темні шпилі вінницьких будівель. Дихнув свіжий вітер. Командир поправив на собі трофейну большевицьку рубашку, діткнув відібраного ще колись у німців пістоля, що висів у нього на лівім боці. А відтак урочисто та радісно промовив: „Гайда, хлопці! О півночі будемо на місці!”

В. Ф.

Назар

Сталося це у Львівщині в с. Вільхівець, 3. 1. 1945 р. біля 7-ої ранку.

Ще не світало, як хтось сильно загрюкав у двері придорожної селянської хати.

— Аткрой! — кричав хриплий голос знадвору.

— Хлопці! Большевики.... — тремтячим голосом будила господиня трьох українських повстанців, що ледве годинку тому вступили в хату, щоб до світанку, хоч трішки відпочити..

Та вони вже не спали. Зірвалися — і в кожного зброя вже наготові. Навшпиньки підходять до вікна, обережно відхиляють заслону та в місячному сяйві тільки й бачать: дві темні постаті перед дверима, а далі під клунею ще чотири з кулеметом, спрямованим на хату.

— Аткрой, аткрой, сукін син, аткрой.... — верещать дико й нахабно термосять дверима.

— Друзі! — пошепки наказує Назар, роками старший між ними, загартований революціонер. — Мусимо пробитися! Борисе, бери крізь вікно тих чотирьох під клунею з „дехтяря”, а я з „фінки” візьму тих під дверима.

— Готовий! — шепче Борис. І Назар дає знак рукою.

Клацнув замок у кулемета, але пострілу немає.... Рвучко відтягає Борис замок вдруге, та знову, — тільки „клац”.... про-

бує ще раз — даремно....

— Друзі! До мене! — шепче Назар і в цю ж хвилину плечима висаджує двері зі замка й завіс.

І на порозі стає кремезний мужчина в короткому кошушку, тримаючи обіруч „фінку” перед собою. Повагом вступає на подвір’я, все миттю просверлює зором, та що це? Під клунею нема вже нікого, а ті два, що перед хвилиною так нахабно доби- валися до хати, вже щезають у воротах.

„Он, які відважні” —.... — думає Назар і, тримаючи палець на спусковім язичку „фінки”, йде просто на ворога. І тепер він шойно бачить, що біля воріт, ліворуч за тилом, стоїть їх у гурті кільканадцять....

— Кто йдьот? — падає з гурту питання. Либонь ще не пізнали....

— Свой! відповідає спокійно Назар.

— Какой свой? — недовіряють....

— Свой, свай! — протягає Назар, а сам уже в воротах.

Два з гурту вступає до нього, а він повертається і просто до них — свой!.... ..

„Чи він збожеволів?” — здригнулися обидва його друзі, що притаїлися в сутінку біля хати.

Ще чотири - три кроки ділять його від зграї бандитів і раптом тррр, трррррр, тррр, тррррр,— безупину строчить „фінка” — на добрий день....

Це наш Назар так світанок стрічає.... Це так з найлютішим ворогом України мовою українських повстанців він розмовляє....

З диким передсмертним ревом валиться ворожа зграя на столочену землю під тином.

— Вона нам уже не грізна!

А тоді: — За мною! — гукає до своїх друзів переможець Назар.

Борис і Микола та з ними чотири хатні жінки — вже у воротах, стрибком через дорогу та ярком — до лісу, до нашого лісу....

За ними ще клекотіння ворожих кулетів, за ними ще розриви ворожих стрі-

лен, за ними ще дикий вереск „урра”, але все те вже їх не злякає.

І не жаліє українська жінка, що он горить ворогом запалена її хатина. Бажанням вільною на Рідній Землі жити зі своїми дітьми горить її душа....

І не вагається український повстанець вдарити сам один у гущу ворогів.

І не один у нас такий Назар. Їх тисячі, тисячі в рядах УПА — найкращі сини України.

(„Під бойовими прапорами УПА”)

Будьте вірні ідеї самостійної України!

Советський режим в Україні докладає всіх зусиль до того, щоби зберегти під своїм неподільним впливом молоде покоління. Всіми можливими засобами намагається він знищити національну свідомість нашої молоді, розложити її морально та перетворити її у своє послушне знаряддя.

Український визвольний рух ставить твердий спротив тим всім намаганням окупанта і зводить бій за душу кожного українського юнака, кожної української дівчини. Для характеристики відносин передруковуємо одну з листівок УПА до української молоді, у якій українські повстанці з'ясовують не тільки відносини, серед яких живе сьогодні українська молодь в Україні, але теж вказують юнакам і дівчатам їх завдання і їх місце в боротьбі з російським большевизмом. Для української молоді на еміграції не повинні бути чужі ті ідеї, бо її теж зобов'язує співучасть в боротьбі за визволення України.

Відмічуючи цього місяця восьмі роковини створення УПА, ми хотіли б, щоб українська молодь поза кордонами батьківщини почула голос тих, що гордо держать в руках прапор української національної революції.

УКРАЇНСЬКІ ЮНАКИ І ДІВЧАТА!

„Ви ще не забули сумних часів німецької окупації, коли гітлерівські работоргівці завозили Вас на каторжні роботи у Німеччину. Багато з Вас щойно повернулося з цих робіт додому.

Російсько - большевицькі загарбники поведатись так само, як і їх гітлерівські побратими. Вони також розглядають Вас виключно, як робочу силу. Вони, як і гіт-

лерівці, насильно заганяють Вас у копальні рудники, на будівельні роботи і там за мізерну заплату заставляють Вас виконувати і перевиконувати непосильні норми. Ці роботи — це одна велика каторга, ланцюг безперервних страждань, руїна здоров'я молодих людей. На ці роботи сталінські гайдуки запроторили вже величезну кількість колгоспної молоді зі східних областей України. Скільки ж на цих роботах страждає тих, над якими ще так недавно свистів нагай гітлерівських наганячів у Німеччині.

Насильний набір робочої сили у нас триває. Щобільше, сталінські загарбники плянують посилений вивіз української молоді на каторжні роботи на Урал, в Сибір.

Яка мета цього вивозу? Поперше, вивезти молодий елемент з України, щоб послабити визвольну боротьбу українського народу. Подруге, руйнувати непосильними роботами здоров'я української молоді, а тим самим здоров'я українського народу. Потрете, русифікувати нашу молоді. Почетверте, використати українську молоді, як дешеву робочу силу для воєнних приготувань. З цих також причин, щоб мати резерви дешевої робочої сили з поміж незайнятої молоді — сталінські верховоди утруднюють молоді доступ до середніх і вищих шкіл шляхом введення оплати за освіту, знесення стипендій, створювання різних труднощів при іспитах. Ці народні кати цілком не дбають про Вашу освіту,

про опіку над Вами, про Ваше щастя, про що вони так кричать у своїй пропаганді. Вони, у своїх антинародних цілях, хочуть обернути Вас у безвізну покірну отару чорноробів, щоб можна було витискати з Вас останні соки. Вони хочуть зробити з Вас німих рабів, щоб самим розкошувати на Вашій праці.

Чи ж можете Ви, українські юнаки й дівчата, бути покірним знаряддям у руках сталінської зграї? Чи ж можете Ви служити її антинародним плянам? Ніколи!

Не дозволяйте вивозити себе поза межі України. Зривайте намагання ворога запроторити Вас на Урал і Сибір. Ховайтеся перед большевицькими людоловами.

Опинившись на роботах, саботуйте виконання сталінських плянів, провалюйте їх, бо таким способом битимете по цільній сталінській ненаситній системі. Завжди пам'ятайте, що навіть коли Ви працюєте в Україні, добуваєте вугілля, руду, виплавляєте сталь, чи працюєте на відбудовних роботах — Ви не працюєте на користь українського народу, а на користь сталінських визискувачів, на користь російсько-большевицьких поневолювачів.

Де б Ви не були, де б Ви не опинилися, завжди пам'ятайте, що Ви дочки й сини великого українського народу, який протягом своєї історії ніколи не корився ворогам, а героїчно проти них боровся, що Ви дочки і сини того народу, який понад усе ставить свою честь і свою волю. Тому гідно ведіть себе. Будьте гордими, що Ви належите до того народу, з лона якого вийшла УПА — армія, якої не знала ще досі історія, та яку з подивом дивляться сьогодні народи.

Інформуйте про героїчну УПА всіх тих

які ще не знають про неї, або мають викривлене большевицькою пропагандою поняття. Робіть це вміло і зручно. Будьте обережні і пильні щодо сексотів. Бережіться, щоб Вас не втягнули до провокативних „лідпільних” організацій, що їх навмисне творить саме НКВД, щоб потім знищити Вас. На кожному кроці вживайте своєї рідної української мови. Говоріть по-українськи між собою і до росіян, хоч би Вас за це переслідували. Не піддавайтеся під вплив большевицької брехні про вищість і культурність російської мови. Хай нею говорять росіяни. Плямуйте і висміюйте тих, які соромляться рідної мови і вживають російської. Співайте тільки українських пісень. Поширюйте українські національно-революційні пісні в своєму оточенні. Жийте між собою дружньо й згуртовано. Допомогайте взаємно один одному. Гоніть сексотів з поміж себе. Ніколи не падайте на душі. Перед українським народом, а це значить перед Вами, велике майбутнє. Це велике майбутнє тим скоріше стане дійсністю, чим сильніші, міцніші духом, вірніші ідеї самостійної України будете Ви, українські юнаки і дівчата.

Хай живе визвольна боротьба українського народу за самостійну Україну!

Хай живуть українські юнаки і дівчата, які ніколи не припинять своєї боротьби за самостійну Україну!

Смерть московсько-большевицьким окупантам України!

УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ

Вересень, 1947 р.

ПО-КОЗАЦЬКИ

Ворог шукав пімсти. За знаними чекістськими, гестапівськими нелюдськими способами проклятий ворог — сталінський окупант застосовував на наших родичах і приятелях збірну відповідальність. Понад двісті дорогих нам осіб із рідних сіл силою захопив та їх у місті Радехові (Львівська

область) у збірнім таборі помістив і на Сибір приготував вивезти. З вивезенням йому так дуже скоро не йшло, бо не вспівали чекісти відповідної кількості невинних людей поарештовувати, щоб ними кілька десятків вагонів сибірського залізничного транспорту тісно напакувати.

Сумні вістки про знуцання ворога над нашими рідними в концтаборі доходили час від часу і до нас. Вирвався хто до міста, вдалося там кому підійти до табору, крадькома через колючі дроти із родичем своїм пару слід промовити, сестрі чи матері своїй щось з харчів чи одержі передати — то вже цілими днями після того по селах, серед рядів не було кінця розмовам про них, цих наших рідних, що в пазурях большевицького окупанта, за дротами, під жорстоким караулом енкаведиста ждуть на вивезення в країну мук, страшні тайги Сибіру чи пустелі Казахстану.

Наш повстанський відділ „Галайда І” дня 25 квітня 1945 року радощам не мав кінця. Ми відразу відчули, що заноситься на щось гаряче. Наш командир друг Перемога мав тоді багато біганини. Бо треба ж було прийняти та заквартирувати гостей. До нашого повстанського табору прибуло перш за все кілька вищих командирів, між ними командир нашого відтинка, друг Б., а теж провідники місцевого підпілля. Даль

ше почали прибувати до нас знайомі нам повстанські відділи.

Прибув відділ „Перебийніс” під командою сот. командира Шумського. Далше „Тигри” із сотенним командиром Ромком. Недавно, 12 квітня, „Тигри” добре перебили большевиків у селі Барані Перетокки, що є положене зараз на північ від міста Сокаля. Відтак прибув до нас відділ „Пролом” (сот. к-р Черник), який, 8 квітня 1945 року, в часі облави на ліс під Кам’яною Струмиловою, так славно пробився через ворожі застави. Вкінці „Кочовики” зі сотн. к-ром Штилем та бойова група Служби Безпеки друга Клея. Ростуть чимраз більше повстанські настрої, коли так багато українського підпільного війська бачиться разом.

Наші повстанські серця накупали жадобою визволити цих наших рідних з рук кривавих катів. Кожного дня про це ми згадували що-раз частіше у розмовах між собою. Та знали ми вояцьке діло й спокійно чекали наказів наших командирів.

Сотник УПА Мар проводить із сумівцями тактичні заняття в полі. Німеччина (американська зона)

Скликано командирів усіх відділів на нараду. Всі вже й знали, що пригтовляється наскок на енкаведистів у місті Радехові. Обговорено детально пляни. Розглянено пляни розміщення ворогів у місті, за даними, що їх подала місцева підпільна розвідка. Окремі повстанські відділи порозсилали по одному своєму роєві на сусідні села, щоб пригтовити відповідну тяжку зброю, міномети, амуніцію, міни та гранати.

На другий день, 26 квітня, повстанцям тяжко було дочекатись до вечора. Тільки холонокровна постава наших командирів пригадувала нам безнастанно, що не треба безпотрібно гарячитися, а за те, треба тверезо до діла пригтовитись. Кожний з повстанців перш за все чистив зброю, провірював чи набої не позамокали, понаправлявав дещо в своєму виряді, щоб усе добре держалось, не дзвонило в дорозі, не перешкоджало маршувати.

А наші командири все щось обговорювали, нараджувалися.

Вкінці, коли вже вечір наближався, наказано пригтовуватись до відходу. Заметушилося вояцтво. За кілька хвилин появилися серед густого лісу прямі, регулярні лави повстанського війська України. Настрій був бадьорий.

О год. 19-ій вирушили в похід на Радехів. Довгим стрілецьким рядом, безшумно витягнулися повстанські сотні. Відтак і вони порозділювалися кожна за своїм призначенням.

На всіх брукованих шляхах і залізничних дорогах, що ведуть до міста Радехова, повстанські відділи поробили бойові застави, щоб ворог у часі бою не стягнув собі допомоги з інших своїх залог.

„Перебийніс” держав заставу на шосе і залізниці, що ведуть із міст Стоянова і Луцька (від північного сходу). Одна чота відділу „Кочовики” під команду чотового командира Гайдука стояла на шляхах, що ведуть із міста Кам’янки Струмилової і Львова (від південного заходу). Відділ „Пролом” зайняв становища на шляху від містечка Лопатина (від Сходу). „Тигри” опинилися під містечком Новий Витків і там у лісі на шосе, що веде до Кристино-

поля (на захід) поробили завали з лісних колод. Хорунжий Іванчук позаміновував всі залізничні шляхи.

Сотенний командир Перемога примістився з гранатометом під самим містом, на залізничнім шляху, що веде до Львова. К-р відтинка В. з охоронним роєм обняв командний пункт, положений у віддалі одного кілометра від міста.

В саму північ повстанці увійшли до міста. Три хвилини перед початком наскоку перервано ворожі телеграфічні й телефонічні сполучення.

Одна група, а це одна чота з нашого відділу, один рій з відділу „Перебийніс”, який орієнтувався добре в терені та бойова група СБ під загальною командою булавного Ігоря, попрямувала на будинки відділів НКГБ і НКВД. Все відбулося тихо, справно, щоб заскочити нагло ворога. О год. 1.30 перший постріл перервав нічну тишу. Це рій к-ра Хмари вистрілив з протипанцерної рури („офенрор” у вікно приміщення НКВД. Після цього повстанці взяли приступом будинки відділів НКГБ - НКВД та цілком здемулювали чекістські кубла. Друга група, а це частина відділу „Кочовики” під командуванням хорунжого Штиля дістала завдання звільнити в’язнів з концтабору. Негайно по першій вистрілі друга Хмари, Чотар К. Довбуш вистрілив теж з протипанцерної рури на електривню. Таким способом позбавлено місто світла. Одночасно почався наступ на охорону концтабору. Перестрашені енкаведистські лакеї скоро повтікали звідтам та поховалися по різних криївках.

Тут наступила незабутня сцена. В’язні почали виходити з концтабору. Вони кидалися повстанцям на шиї, обнімали їх та цілували. Багато серед них було рідних, знайомих. Почалися розповідання, поплакування.

Та командир групи не дозволив баритися. Він наказав кільком повстанцям вивести звільнених в’язнів за місто дорогами, які були обставлені нашим вояцтвом. За містом недавні кандидати на сибірських каторжників порозходилися домів кожний у свою сторону.

Інші повстанці заняли бровар та забрали звідтам кілька бочок пива. Вozами ви везено бочки з пивом до призначеного місця.

На горищі концтабору поховалися большевики. Тяжко було їх звідтам викумати. Цільними стрілами знищили вони рити. Та на це порадили повстанські гарукритого ворога.

Вже була година третя. Прийшов наказ негайно відступити з міста. Ворог, який заховався частинно у своїх укріплених бункерах, старався ще нам хоча перед відступом перешкодити. Він почав обстрілювати кулеметним вогнем вулиці. Ройовий к-р П. кількома стрілами з 82-мм гра-

натомета обороняв наш відступ. Ракетою дано знак для відділів, що стояли на бойових заставах, щоб відійшли в умовлене місце збірки.

Коли встало сонце, то вже нікого з повстанців не було видно на відкритих теренах. Тільки окупант у місті Радехові не дочислював своїх. Під час нашого наскоку убито більш як 20 большевиків, а поранено 15.

Наші втрати були малі: тільки 5раних. Ми відбили у ворога понад 200 в'язнів з концтабору.

Козацьке діло по-козацьки виконали повстанці.

(Із оповідання повстанця вд. „Галайда І”)

В обороні поезії

В ідейнім хаосі емігрантщини спотворилося багато понять понять та ідей. Особливо спостерігається це в царині поезії, літератури взагалі. Тому будемо від часу до часу подавати думки великих письменників на тему духової творчости. У цім числі — кілька цікавих думок про **Пилипа Сиднея** одного з найвидатніших авторів англійського Ренесансу (1554 - 1586), часів Єлизавети. Скінчив поет своє життя на полі бою. Ось кілька з його думок з твору „Апологія поезії”:

„.... Поезія героїчна! Вже сама її назва повинна приборкати всіх Зоїлів. Бо чи ж такі софізми, якими можна б було оганьбити поезію, яка виводить перед нами таких богатирів, як Ахил, Кир, Еней, Турн, Тидей і Ринальдо? Ця поезія не тільки почає нас і відкриває якусь істину, крім того вона ще розганяє мряку трусости й низьких забаганок проміннями великодушности й справедливости. Коли мають рацію Платон і Цицерон, що хто мав щастя уздріти чесноту, той зараз же захопить її красою,— то героїчний поет оздоблює її святочними шатами, щоб ще привабливішою стала перед нами.... Коли говорить про найсолодший жанр поезії, то всі однозгідно боронять жанр героїчний, бо він не один з жанрів поезії але жанр найкращий й

найдосконаліший. Образ всякого доброго вчинку оживляє й виховує дух, але шляхетні постаті людей-героїв запалюють наш дух пристрасним бажанням стати самому таким героєм.... Вигравіруйте в своїй пам'яті хочби образ Енея: як заховувався він, коли гинула його вітчизна, як врятував старого батька, і предмети культа богів, як слухався безсмертних Олімпійців, покидаючи Дидону, хоч не лише ніжна любов до неї, але й загальнолюдське почуття шляхетної вдячності, здавалося, вимагало б від нього чогось іншого; яким він був під час бурі, на грищах, яким на війні, під час миру; яким облягав місто, або сидів обложений в нім; яким для чужинців, яким для своїх; яким при втечі, яким в час перемоги; яким, коли нарешті, всім своїм внутрішнім еством, і яким в поводженні з іншими. Думаю, що кожний, не заражений особливими забобонами, уважатиме, що приклад такої поста-ті як Еней запліднить його думку не одною шляхетною ідеєю”.

Наші прапороносці „малої людини”, ненависники „людини визвольного руху”, паплюжники героїзму в поезії і в життю,— з тими думками очевидно не згодяться. Але збираємо їх для нашої — ще не зіпсутої, відкритої на все шляхетне, молоді. Ці

думки великого англійського поета зможуть послужити не одному поетові дороговказом в його творчості, а звиклому читачеві допоможуть розбиратися в питанні: яка література потрібна нам, яка — ні.

Сидней не є ворогом і ліричної поезії. Але якої? Він пише, що його „полонила та лірика, яка воздає хвалу й нагороду за шляхетність — шляхетним діянням, яка розділює доброзичливі повчання й рішає загадки нашого ества; яка підносить свій голос в височину небес, славлячи безсмертного Бога”.

Особливо вабить **Пилипа Сиднея** воєницька лірика. Він згадає стару шкоцьку балладу про чвару двох родів у старі часи феудалізму, стару пісню про Перси й Дугласа, що так наближається до наших козацьких Дум або Билин: „ні разу не прислухався я старовинній пісні про Перси й Дугласа, щоб не затріпотіло в мене серце немов від звука сурми, хоч і співає її звичайно якийсь сліпий дідок, якого й голос простий і стиль не виглажений.... На Угорщині, на банкетах і подібних сходинах, спостерігав я звичай славити в піснях славетні вчинки пращів, що — у цього бранилубного народу — вважається чимсь, що найкраще розпалює в нас мужній дух. Непе-

ревищені спартанці не лиш ішли на поле бою з такими піснями, але й дома насолоджувалися ними.... Цильні мужі співали про те, що вони діяли тепер, старі — про те, що колись діяли, а юнаки — про те, що щойно збиралися діяти.”

Цілком як колись на старій Україні, часів Володимира, „Слова о полку Ігоря”, козацьких Дум. Хто горить душею, хто прагне величного, кого вабить героїка, хто думає про велич своєї країни,— тому подобатиметься смак і поезія, захвалювана Сиднеєм, в Єлисаветинській Англії, Шевченком в минулому віці на Україні, поезія Маланюка, Теліги, Мосендза, Ольжича в ХХвіці. Іншим може сподобатися поезія зів'ялої квітки, жіночого алькова, „камбр-бума”, „нагод і пригод” маленької людини.... Одним подобається поезія, яка „розпалює в нас мужній дух”, іншим — така, від якої ніжно мріє читач, як кіт, якому лоскочуть поза вушком, або яка розпалює інстинкти павіяна.

Це річ смаку, а ці смаки завжди існують, як існують дві породи людей: „Ярем — хамових синів”, і — Галайдів. річ лише в тому, **яка** з тих поезій, **яке** поняття краси, **яка** порода людей буде репрезентувати і вести націю.

СВЯТО ДВОХЛІТНЬОЇ РІЧНИЦІ СЛАВ'ЯНСЬКОГО ОСЕРЕДКУ В МОНТРЕАЛ - СЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ

11-го жовтня відбулося в Монреальськiм університеті свято двохлітніх роковин Слав'янського Осередку при філософічнiм факультеті. Свято відбулося під почесним головуванням Ексцеленції Поль-Еміля Леже, архієпископа Монреалу. Спершу відбулося прийняття запрошених гостей в малім салоні, а потім в більшій залі — роздача нагород найкращим студенткам і студентам і вокально - музикальна частина свята. Члени президії, серед них ректор Моро, декан факультету Сідельо, директор осередку Доморацький, а від українців — д-р Ю. Русов,— виголосили промови про завдання, цілі і працю Осередку. Далше відбулася концертна частина свята, причiм найбільше ентузіазму серед численної

публіки — як слав'янської, так і англо - французької (були й консули американські й деякі європейські) — викликав виступ українського хору СУМ-у в числі 35 чол., крім того сольова точка (панна Марта Бачинська), танок і фортеп'ян.

Однозгідна опінія і своїх і чужих, що перше місце в цiм, свого роду національнiм, контексті (українців, поляків, росіян) зайняли українці. Враження зробила змістовна промова д-ра Ю. Русова про потребу духово озброїтися в університеті проти повені комуністичного матеріалізму, що суне з Росії, і короткий привіт від українців - студентів, який виголосив з гідністю студ. Б. Заяць.

Музей визвольних змагань України

В листопаді 1920 року замовкли гармати й українська збройна сила, як така, перестала існувати.

Московський хижак загарбав більші терени української землі і запровадив на ній колгоспне рабство, вимордовуючи найактивніші сили української державної самостійності.

В листопаді 1921 року ще раз блеснула зброя й загреміли гармати, ще раз пролилася кров найвірніших синів України, тодішніх упівців із славної української повстанчої армії, в команді славнозвісного українського повстанця Юрка Тютюнника. Та не надовго. Кінчилося поразкою, трагедією під містечком Базарем на Волині, де розстріляно Москвою 359 героїв-повстанців за Україну. І все ніби завмерло. Армія українська розпорошилася по цілому світі, шукаючи заробітку, шукаючи насушного хліба щоденного.

Кількох старших старшин армії, дбаючи про збереження цінностей армії й зафіксування на письмі бойових чинів, а саме: Андрій Вовк, Михайло Садовський і Варфоломій Євтимович заініціювали створення Українського Военно - Історичного Товариства з осідком спочатку в Каліші й потім у Варшаві.

Товариство розвинуло широку акцію в музейній і видавничій діяльності, як рівно ж і в діяльності впорядкування вояцьких могил. Зібрано було великий і неоцінимий історичний матеріал, який у 30 великих скринях загинув весь у минулій війні.

У діяльності видавничій випущено у світ 10 великих томів під назвою „За державність” (матеріали до історії війська українського) по 16 друкарських аркушів, з пересічно 100 світлинами кожний. Останній том захопили большевики у Львові в друкарні і знищили весь наклад.

Впорядковано й поставлено прекрасні надгробні старовинні хрести на вояцьких могилах у Варшаві, Люблині і Луцьку, разом понад сто хрестів.

Товариство мало всього 199 членів, бо

не гналося за кількістю, лише за якістю. За час воєнної завірюхи 1939-1944 років відійшли у вічність яких 150 членів Товариства, все видатних українських старшин усіх рангів та знаних українських діячів не військових, а серед них і ексцеленція митрополит кир Андрій Шептицький. Решта членства розсіялися по світі й не дають про себе знати, хоч і як за ними пошукувано. Із 5 членів управи Товариства лишився в живих лише голова ген. Михайло Садовський. З цього приводу прихильники й симпатичники Товариства рішили перейменувати його в Український Военно - Історичний Інститут з музеєм при ньому, матеріали для якого набирав генерал Садовський вже на скитальщині впродовж 1945 - 1950 років.

Музей Інституту було показано в Німеччині на мандрівних виставках у 20 скитальчих таборах. Виставки всюду мали великий успіх. Відвідало їх яких з 50 тисяч глядачів-українців і чужинців. У пропам'ятній книзі музею вписано багато прекрасних захоплюючих рецензій. От хоч би й оця: „Як радо оглянути німих свідків кривавої слави України! О. коби Україна вічно була Соборна, як соборно зібрані ці пам'ятки!”

Від 23 липня цей музей є вже в Канаді. Ми відвідали генерала Садовського й просили в нього інформацій про ті наші національні скарби й гордощі. Генерал охоче поділився інформаціями й показав де-що з музею. Бачили ми бойові стяги полків, військові бойові нагороди, зразки уніформи, епізоди з життя й чинів армії, портрети державних мужів. бачили з 50 портретів генералів обох армій (УНР і УГА), державні українські гроші й поштові марки, тощо.

Дорогоцінні ці пам'ятки нашого недавнього славного минулого будуть показані і в Торонто в дні 26—29 жовтня, де генерал Садовський буде давати пояснення й оповідати про нашу визвольну боротьбу, від 1917 р. почавши й по цю пору.

Українська книгарня „АРКА” в Торонті

Ми всі знаємо, що одним із досить популярних розсадників людської культури є книгарня.

Книгарня має можливість розповсюджувати пресу різних видань і напрямків і тим самим інформувати нації, народи чи окремі прошарки мас про загальний розвиток політичних, господарських, військових науково-мистецьких чи культурно-освітніх подій.

Книгарня пов'язується з різними виданнями, організаціями чи окремими особами і цим самим має можливість подавати якнайшвидше всі світові новинки, що цікавлять людей на землі.

Книгарня тримає у своїх руках бурхливе духове життя. У книгарні завжди є повно людей, які ведуть войовничі дискусії на різні теми. До книгарні прибувають люди, як до вулика бджоли. Книгарня відіграє не абияку роль у загальному людському суспільному розвитку. У книгарні час то-густо формуються думки в тому чи іншому напрямку або й виробляється цілий світогляд людини.

Розглянувши таку велику питому вагу цієї установи, сумівці: друг Кліш і друг Рошко 6 травня 1950 року відкрили на 204 Бетирст Ст. українську книгарню, що називається „АРКА”.

Місце для книгарні досить вигідне як для гостей - покупців так і для господарів - продавців. Тут найбільше, мабуть, є скупчення української еміграції. У цьому районі на вулицях Бетирст і Квін ви всюди почуєте українську мову. А до того ще у цьому районі розбудоване і далі розбудовується основне українське громадське життя у Торонті. На цій площі розташовані українські церкви і домівки, ідальні і українські майстерні, склепи, голярні тощо. Отже, є повна можливість до розбудови книгарні „АРКА”, щоб виконати ту місію, яку ставить перед нею українська суспільність, прямуючи до здійснення ідеалу — виборення Української Самостійної Соборної Держави.

Підходимо до будинку, на якому написано: „Українська книгарня „АРКА”. На вітрині бачимо різні мистецькі українські виробы, найновіші видання журналів, книжок чи нот. Серії світлин протикомуністичної маніфестації у Торонто (фотовироби Со-лука), листівки з фотокопіями найвидатніших місцевостей України, патефонні плити, досить гарне канцелярйне приладдя та багато інших різноманітних речей.

Вікно вітрини високе й широке і цим дає до зрозуміння, що ця книгарня має бути устаткована з естетично - культурним смаком і на розмір — більшого масштабу. Раптом зірвався прискорений темп дзвону бандур „Закувала та сива зозуля” у такт чудових голосів бандуристів. Звуки поскакали якимсь електричним струмом по моїм тілі, зворушили мої почуття, розпалюючи їх до найбільшого хвилювання. Та ось виривається у морський простір чисте молоде сольо і я одразу пізнаю драматичний те нор бандуриста Й. Панасенка.

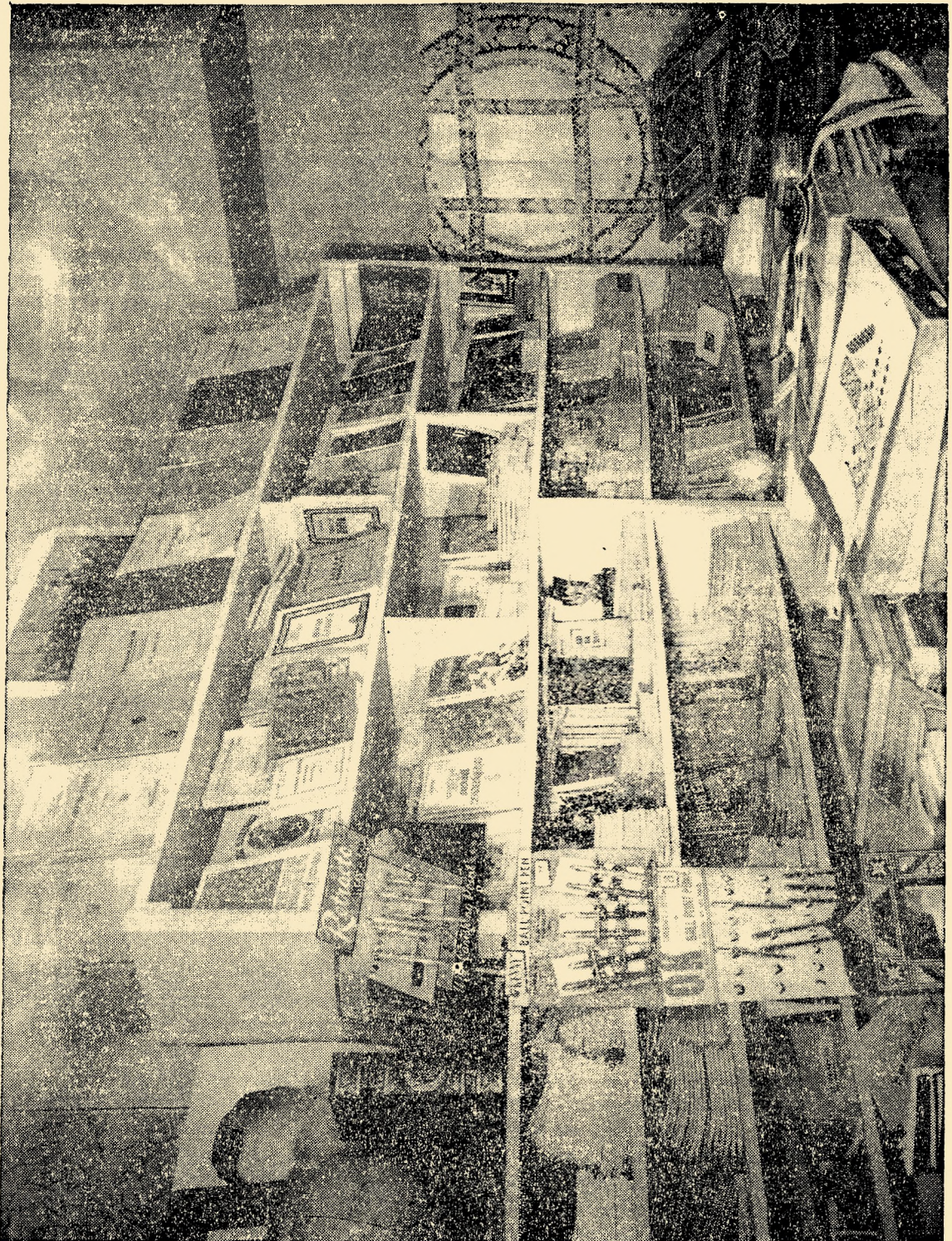
— Прошу до середини! — запрошує до книгарні друг Рошко, відчиняючи двері, і ми входимо до книгарні „АРКА”.

Насправді книгарня не є така велика, як обіцяла вітрина, але своїм культурно - естетичним виглядом перевищує всі наші попередні сподівання. Почувається якийсь милий затишок, вас опановує якась духовна сила, що багато дечого нагадує з рідної землі такого знайомого нам і близького українському серцю, національно - ідейному наставленню.

Пан Кліш спиняє патефон, і ми в дружній розмові знайомимось із процесом праці книгарні та які вони мають матеріали до продажу.

Ось з правого боку на новеньких полицях розкладені українські газети і журнали, що виходять у різних країнах світу.

Поруч американської „Свободи”, „Національної трибуни”, „Киева”, „Лис” заглядає через аргентинські „Пороги” на аргентинську „Мітлу”, що прикриває „ОВИД”.

Трохи вище на полиці — „Українець - Час” з Франції; „Українська думка” і „Голос молоді” з Англії; далі ідуть назви із словом „наш”: „Наша мета” і „Наш вік” із Торонта та „Новий шлях із Вінніпегу. За „Гомоном України” стоїть сумівський журнал „НА ВАРТІ” (з Торонта), немов вартує „Український самостійник” та „Авангард” Центрального Комітету СУМ-у з Мюнхену. Чути як усміхаються пластуни, жартуючи між собою, купуючи „Молоде життя”.

— Купіть, мамо, „Бім-бом! Дзеленьбом!” — радіє дівчинка, ухопивши книжечку.

— А мені, мамо, „Мій приятель”, — обзивається хлопчик і розглядає „Мій приятель” і „Євшан - зілля”. Він ставить перед мамою ряд питань і нарешті прохає маму обидві ці книжки купити.

Та я звертаю увагу на збірник трьох різбярів: Крука, Павлуся і Мухіна. Збірник виданий у Мюнхені 1947 року. Поряд збірка „Еко”, Син України” вид. 1919 року в Києві. Збірка репродукцій „Українське малярство”, вид. Українською Спілкою Образотворчих Мистецтв, присвячена 30-м роковинам заснування Української Академії Мистецтв у Києві (1917-1947).

„Українська культура”, Січинського з 360 рисунками. Всі видання Українського Технічно - господарського Інституту в Подєбрадах. Альманах Українських Канадійських Вояків (1939—1945) вид. 1946 року.

Ось д-ра Донцова „Хрест проти дівола”, „За який провід?”, остання новинка „Годі мовчати!” О. Калинника, журнал „Світло” (Торонто), „Український голос” з Вінніпегу та багато інших.

Оглядаємо музичні твори Гайворонського, Леонтовича, Лисенка... Службу Божу в нотах, колядки, щедрівки, різні пісні як на нотах так і без нот чи на патефонних плитках.

Чую, що гості питають: „Дух нашої давнини” д-ра Д. Донцова, поезії Теліги, Ольжича і Маланюка, та продавці відповідають „розпродано”.

Велике є запотребовання на словники чужомовних слів, співанників найновіших повстанських і стрілецьких пісень та дра-

матичних творів із останніх років української визвольної боротьби.

Господарі „АРКИ” дуже багато приділяють уваги листуванню як з організаціями так і з приватними особами. Книжку чи газету з книгарні можна набути на будьякому віддаленні і до якої країни, крім скомунізованих.

Ось що пише один українець до книгарні „АРКА”:

„Сьогодні одержав Вашого листа, а перед кількома днями посилку з замовленими книжками (2). Щира дяка за все. Відносно словника д-ра Лева і Вербяного, маю бажання одержати тільки II частину — українсько - англійську, бо I частину англо - українську маю дома; вона вийшла раніше (синя обгортка!). Бажав би мати в бібліотеці кн. проф. д-ра Мірчука: „Україна та її нарід” (в англ. мові). На жаль не зорієнтований в ціні та не знаю чи маєте змогу її одержати.

З належною пошаною
А.”

А подібних листів дуже-дуже багато. Це показує як книгарня „АРКА” йде у глибину українського народу, як вона зростається з масами, як поспішає всюди з книжкою, журналом чи газетою на пораду чи допомогу цікавим до різних новин, спраглим до національно - політичного, господарсько - військового, науково - мистецького та взагалі інтелектуально - духового українського життя, як у середині так і на зовнішньому відтинку.

Є конечно потреба більше відкривати книгарень для розповсюдження преси, книжки, особливо там, де є скупчення української еміграції.

Хай допомагає Бог нашим сумівцям - продавцям ще більшу любов прищепити до книжки, ще глибше просунути книжку в маси, ще ширше розповсюджувати друковане слово чим зроблять колосальне діло у підготовці і перевишколі української еміграції до головного процесу у боротьбі за волю — Української Національної Революції.

Петро Колісник.

3 ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ СУМ-у

ЗУСТРІЧ МОЛОДІ ДВОХ ОСЕРЕДКІВ СУМ-у

(ІСС.) Нещодавно осередок СУМ-у в Екстері (англійська зона Німеччини) запросив до себе на товариську зустріч сумівців з осередку в Білефельді. У неділю, до табору в Екстері приїхав автобус, з якого висіли 35 білефельдських сумівців та старших громадян — гостей. Місцева сумівська молодь дуже гостинно прийняла прибулих. Привітавшись та познайомившись між собою, білефельдські гості відвідали сумівську домівку в Екстері, після чого спільно були на Богослужбі.

Цей день для молоді обох осередків був найприємнішим днем за довгий час перебування на чужині. За спільним обідом по Богослужбі сумівці обмінювалися досвідом своєї організаційної праці, думками про своє особисте життя на чужині. Говорили про загальне еміграційне життя, про переселенські справи та про

становище на Батьківщині, що кривавиться в пазурях Москви. При цих розмовах сумівці висловлювали бажання віддати всі свої сили для визволення України.

По обіді сумівці-спортівці з Гекстеру провели товариські відбаванкові змагання з сумівською дружиною з Білефельду. На змаганнях було чимало святкової публіки. Після відбаванки відбулася загальна прогулянка до річки Везер. Це були чудесні години спільно проведеного відпочинку. Дозвілля дало бодьорість та насагу до дальшої праці. Вечором, повернувшись з річки, сумівці влаштували спільну вечерю та забаву. Після забави місцева гекстерська молодь дружньо прощала гостей. Просяючись, гості щиро дякували осередку гекстерського СУМ-у за тепле прийняття та в свою чергу запросили на відвідини до себе.

Друга така зустріч молоді відбулася у вересні в Білефельді, де гостили сумівці з Гекстеру. Під час цієї зустрічі сумівці обох осередків спільно влаштували Свято Зброї.

Обидві ці зустрічі ще більше затіснили зв'язки між українською молоддю організованою СУМ-і.

НОВИЙ ОСЕРЕДОК СУМ-у В АВСТРАЛІЇ

(ісс) — В місцевості Перті, в Західній Австралії, постав новий осередок Спілки Української Молоді. Осередок за півтора місяця свого існування зумів згуртувати навколо себе молодь, проводячи сходини, гутірки, реферати.

У плані своєї праці осередок СУМ-у в Перті ставить за головне завдання зберегти українську молодь в Австралії від денационалізації, тим більше, що австралійський уряд провадить явну денационалізаційну політику.

Хор осередку СУМ-у в Едмонтоні під дир. п. Іваника

ПРАЦЯ СУМ-у В АНГЛІЇ В ЧИСЛАХ

Мюнхен (ісс) — Через специфічні еміграційні обставини в Англії опинилося найбільше української молоді. Тому, природньо, саме тут СУМ найбільше зріс та розвинувся. Організація СУМ-у нараховує тепер 2138 членів, 61 осередок, 3 самостійні ланки. Розгортаючи культурно-масову виховну працю, Краєвий Комітет та Комітети Осередків дбали про те, щоб якомога найбільше залучити до СУМ-у позаспількової молоді. За останнє півріччя до СУМ-у вступило 393 нових членів. За цей же час влаштовано СУМ-ом 153 доповіді на найрізноманітніші теми з внутрішньо-української та міжнародньої проблематики. На 61 осередок працює 30 бібліотек з загальною кількістю книжок — 1800 штук. За ці ж пів року сумівці прочитали 6.124 книжки.

Надаючи велику вагу у виховній діяльності пресі та друкованому слову, СУМ в Англії організував видання журналу „Голос Молоді” та систематично друкує різні періодичні видання та окремі видання циклостилем. Так, періодичних видань було видано 150

тисяч примірників, а окремих циклостилевих видань — 5.600 примірників.

Мистецтво, спорт, загальна освіта, українознавство — все це ті ділянки праці, яким СУМ в Англії віддає також багато уваги. СУМ має 32 українознавчих гуртки, 24 мистецьких, 8 футбольних дружин, 24 волейбольних, 10 легкоатлетичних дружин і т. д. Є також 6 власних хорів та 2 оркестри.

Подані числа можуть наочно свідчити про ту велику роботу сумівської молоді, що вона її провадить, не зважаючи на специфічні обставини в чужому оточенні. Ясно, що можна було зробити багато більше, зокрема в ділянці фахового вишколу молоді, організації різного типу технічних курсів, тощо. Але й те, що зроблено, є чималим вкладом у загальну українську скарбницю виховання молоді в національному дусі та в дусі плекання організованого життя молоді, що не дає можливості їй розпорштитися серед чужинців та денационалізуватися.

ЖВАВО ПРАЦЮЮТЬ ЮНІ СУМІВЦІ

В Кармен дель Парана (Парагвай) при Рідній Школі „Просвіти” засновано перший відділ юнацтва Спільки Української Молоді. До СУМ-у вписалося спочатку 6 юначок і 6 юнаків, разом 12 членів, які з запалом розгортають свою діяльність і, мабуть, тією активністю переженуть по-братимський місцевий осередок СУМ-у імені УСС-ів та свою батьківську філію „Просвіти”. Щотижня відбуваються сходни, до програми яких, крім організаційних справ, входять також читання історичних повістей з визвольної боротьби України та про УПА, вивчають юнацькі за-

кони, українські ігри й танці та інші національно-виховні, а також дозвільно-розривкові точки.

Запросивши до помічі місцевий СУМ, юнацтво готує дві нєси, спеціальні для підлітків, — „Козацькі діти” та „Хлопці молодці” з співами й танцями.

МАНДРИВНА БІБЛІОТЕКА

(ісс) — Краєвий Комітет СУМ-у в Німеччині організовує мандрівну бібліотеку, що буде обслуговувати низові сумівські клітини. Бібліотека матиме 1000 книжок. Для перевозу бібліотеки з осередку до осередку виділено спеціальні кошти.

Під час діяльності пересувної бібліотеки буде організовано по осередках також бесіди з сумівцями на різні теми з життя української молоді на чужині.

СУМІВЦІ ІДУТЬ НА СТУДІЇ

(ісс) — Краєвий Комітет Спільки Української Молоді в Англії запланував послати трьох сумівців на навчання до вищого навчального закладу. З цією метою СУМ виділив три стипендії для своїх друзів.

Приклад СУМ-у в Англії щодо сприяння своїм членам здобути науку гідний наслідування іншим Краєвим Комітетам та осередкам СУМ-у.

СУМ У ФРАНЦІЇ

(ісс) — Франція — єдина мабуть країна, де досі найслабше була поставлена праця щодо організації й розвитку Спільки Української Молоді. Щойно тепер там розпочинається пожвавлена діяльність у цьому напрямі. В Парижі та Мецці, куди виїхав в організаційних справах виконуючий обов'язки голови ЦК СУМ-у, п. О. Калинник, відбудуться широкі збори сумівської та позаспількової молоді з тим, щоб почати широку організаційну роботу. Треба сподіватися, що СУМ у Франції так само, як і в інших країнах, розгорне широку культурно-виховну працю та очолить усю українську робітничу молодь.

ГОТУЄТЬСЯ ДО ДРУКУ

Мюнхен (ісс) — Центральний Комітет Спільки Української Молоді готує до друку журнал української молоді „Авангард”. Тепер рішне його видання мало б бути відмінним від попередніх. Це буде більшого розміру кварталник виключно ідеологічного характеру. Журнал, що міститиме в собі матеріали ідеологічно-світоглядкової проблематики, має з'явитися друком у жовтні цього року.

КОНГРЕС ХРИСТІЯНСЬКОЇ РОБІТНИЧОЇ МОЛОДІ В БЕЛЬГІЇ

(ісс) З нагоди 25-річчя існування, в Бельгії відбувся великий конгрес ЖОК-у — Християнської Робітничої Молоді. Ця організація охоплює тепер національні федерації молоді з 40 країн світу. Завданням її є боротися за відповідну фахову підготовку молодих робітничих кадрів та за відповідні матеріальні й моральні умови праці й приватного життя робітничої молоді світу. Крім того ЖОК всебічно працює над тим, щоб внести в робітничий

світ — в робітні, фабрики, житлові квартали — християнські застави життя. Організація Християнської Робітничої Молоді охоплює в світі до 1.200.000 членів.

Конгрес розпочався величавою маніфестацією 100.000 учасників. Перед обідом на стадіоні Гейзель у Брюсселі з участю кардинала Бельгії відправлено Службу Божу. Крім кардинала участь у Богослуженні взяли багато бельгійських єпископів, міністрів та репрезентантів різних організацій.

Там же, після обіду відбулося грандіозне віче — зображення в серії масових живих образів долі молодого робітника, його матеріальні й моральні труднощі, духовний розклад під впливом комуністичних доктрин. В поодиноких образах брало участь до 500 людей, а у відповідні хвилини весь стадіон рецитував з одержаних промамок належні частини програми віча. Це надало назви чайного живого характеру маніфестації. До віча-маніфестації з окремою промовою звернувся Святіший Отець Пій XII, що говорив через радіо французькою та флямандською мовами.

В дальшій частині конгресу, що відбувалася в Брен-Алед упродовж шести днів, взяли участь тільки делегати поодиноких національних федерацій (450 делегатів з 40 країн). На конгресі розглянено справи фахового вишколу робітничої молоді, заробітної платні, соціального забезпечення, гігієни й моралі, справи одруження й родинного життя молодого робітника, питання праці ЖОК-у для християнізації та для соціальних прав робітника.

На конгресі не було представників з жодної країни з-поза залізної заслони. З еміграційних груп була покликана в ролі обсерватора тільки українська делегація, а саме — делегація від СУМ-у.

Конгрес закінчився закликком до Об'єднаних Націй і їх провідних органів, до робітничих організацій світу, а зокрема до всієї робітничої молоді.

В закликку говориться про гідність і недоторканість особи молодого робітника будь-якої професії, про потребу підготовки робітничої молоді до фахової праці, родинного й суспільного життя. Зокрема закликається молодь до християнізації й тим самим до депролетаризації робітничого світу.

Сумівка Галина Лесів збирає з двома пластунками яблука

Сторінка фізичної культури

СПОРТ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ НАЦІЇ

„Нашу збройну боротьбу у Франції почили ми вигравати на спортових грищах в Америці” — сказав генерал Першінг, командуючий експедиційним американським корпусом ще в часі першої світової війни.

Ці слова включають в собі цінну генезу перемоги. Перемога — це штука зусиль. А штуки цієї треба вчитися і її можна навчитися.

Бо що уявляла собою армія альянтів до приходу американської допомоги? Прихід цієї допомоги вніс нового духа, духа завзятих зусиль, духа перемоги. Американці зрозуміли скоріше від Європи, що ваги

спорту полягає не тільки в побиванні рекордів, але передусім у тім, що спортове завзяття, гарт духа, погоня за перемогою знаходять своє пристосування і в буденному житті. Майже кожний американець є активним спортсменом. Всі вільні хвилини, яких у нього дуже мало, присвячує своєму улюбленому родові спорту та проводить ті хвили на спортових грищах, на зеленій траві, на чистому повітрі. І тут, на тих стадіонах, на тих грищах він вчиться вигравати, вчиться перемагати. І саме в тому заключається вага спорту.

Е. Жарський

НА МАРГІНЕСІ

ЛЮІС — ЧАРЛІ...

Нью Йорк — 27. 9. 50 Г. М. — „Ну, — каже Чарлі, протираючи запухле ліве око — тепер я знаю, що я є чемпіон світу”.

„Я скінчив з боксом — сказав Люїс, — протираючи запухле праве око — я вже більше ніколи не буду боксуватися”.

Це загальні підсумки 15-рундового змагу за чемпіонат світу.

Еззару Чарлі — тепер мистець..., але Європа має своє слово також..., якщо Чарлі схоже — а він напевно схоже — бути признаним рівнож в Європі, мусить ще битися з мистцем тяжкої ваги Європи — Лі Савольд.

„Я знаю — говорить з запалом Чарлі — що ще сьогодні може проголосить чемпіоном.... дотепер всі знали, що ним був Люїс — відтепер є я!”

Джо Люїс — прикладаючи до спухлого лица торбинку з льодом сказав — „Чарлі не є великий боксер — він ні разу мене добре не вдарив, за винятком мого ока і то тільки в 4-ій рунді — я тільки не був в формі, мені тільки щось бракувало” — і покрутивши зі злістю головою чоловік, як би встигав говорити те, що протягом його кільканадцять річної блискучої кар’єри, говорили ті, яких він бив..

„Я виграв тому — каже Ез — що я знаю як Люїс б’ється... Я знав, що він не вміє бити з близька..., тому я цілий час тримався його якнайближче. Тепер я знаю, чому він був чемпіоном — дотепер мені ніхто не підбив ока...”

СПОРТОВИЙ КАЛЕЙДОСКОП

● Один з найкращих боксерів світу — Джо Люїс — після одинадцятьлітнього „царювання”, як чемпіон світу в тяжкій вазі, 27. 9. 50 втратив чемпіонат. Новим чемпіоном є негр, Ез Чарлі. Змагання відбулися в Нью Йорку на Енкі Стадіоні в присутності 22,375 глядачів. З вступів зібрано \$205.375. Люїс дістав з того 35%, Чарлі 20%.

● Гокейова команда „Мейн Ліф” розпочала тренінговий табір в Ст. Кетеринс. Один з чільних змагунів — українець В. Барилка — забезпечує свій виряд перед неповажаними „гістьми” в той спосіб, що до свого мішка доробив спеціальні шкіряні в’язання.

„Мейн Ліф” — це найкраща команда Канади і неофіційно світу — крім Барилка в ній грають ще українці: Юзда, Клюнай, Левицький і Езенічний.

● На змаганнях борців в Гамбургу, американський гість копнув суддю, а опісля зловив свого противника-швайцарця за ноги і викинув з рінгу на публіку. Німецькі глядачі зденеровані американським „стилем” боротьби, хотіли дати американцеві прочухана, але цьому перешкодив відділ поліції.

М. Велигорський

„В українську державність ми віримо, українську державність ми ісповідуємо, в її неминучості ми переконані”.

С. ПЕТЛЮРА

ЗВЕРТАЧНЯ

В червні 1950 року Центральний Комітет Співки Української Молоді видав цінну наукову працю почесного члена СУМ-у проф. Г. Ващенко під назвою „Виховний ідеал”. Цю книжку тиражем на 1.000 примірників повністю розпродано по всіх країнах Європи й заокеану. На прохання ЦК СУМ-у проф. Г. Ващенко написав нову цінну науково-виховну працю на 280 сторінок машинопису під назвою „Виховання волі і характеру” (частина перша). До цієї першої частини входять такі розділи: 1. Вступ. 2. Що таке воля?. 3. Рефлекси, імпульси, інстинкти. 4. Вольовий процес. 5. Воля та інші психічні процеси. 6. Розвиток волі у дітей та підлітків. 7. Праця: хліборобська праця, праця робітника, праця вченого, інтелектуальна праця в галузі практичної діяльності, праця мистця. 8. Педагогічна діяльність. 9. Психологія воюючого. 10. Психологія пастиря церкви. 11. Гра. 12. Утома і вправи. 13. Особистість і її елементи. 14. Темперамент. 15. Обдарованість. 16. Тип. 17. Характер. 18. Мета життя, як стрижень характеру. 19. Егоїсти. Самозамкнені. 20. Екстравертовані характеру. 21. Альтруїсти. 22. Характер і світогляд. 23. Формальні властивості характеру. 24. Проблема мінливості характеру.

Це єдина цього роду праця нашого науковця і громадського діяча, яка появиться у світ і буде

наступною книгою у кожного студента, педагога, церковного пастиря, суспільно-громадського діяча та звичайної української молоді людини.

Центральний Комітет уже цими днями здає до друку цю книгу. Але з огляду на те, що згадана праця має великий розмір та має вийти справжнім друком і великим тиражем, потрібні великі кошти. Тому звертаємося до всіх церковних, громадських і наукових українських установ та до окремих людей допомогти нам фінансово видати книгу проф. Г. Ващенко. Нема сумніву, що ця книга набуде великої популярності і ми будемо мати великий вклад у нашу наукову та виховну ділянку.

Збірки та поодинокі датки просимо висилати в Європі на адресу ЦК СУМ-у в Мюнхені:

Ukrainischer Jugendverein, Munchen 2, Dachauer Str. 7/2, Amerikanische Zone, Germany.

Датки з заокеану присилати на адресу:

Ukrainian Youth Association, 49, Linden Gardens, Notting Hill Gate, London W. 2, England.

Хто хоче в майбутньому мати цю книгу просимо наперед надсилати листовні замовлення на адресу ЦК СУМ-у.

Центральний Комітет
Співки Української Молоді

УВАГА!

Поступили з Європи до друку праці
М. Мироненка для вишколу молоді п. н.

„Стратегія національно-визвольної революції”

та

„Соціально-економічні основи, політика і цілі української національно-визвольної революції”

за редакцією д-ра ДОНЦОВА

Ці дві праці вийдуть окремим виданням, накладом СУМ-у в Канаді. Надсилайте замовлення на таку адресу: **Petro Kolisnyk**

140 Bathurst St. — Toronto, Ont., Can.

УВАГА! ●● УВАГА!

Хто хоче замовити якісь книжки чи газети або

надіслати для продажу, незалежно старі чи нововидані книги, то прошу слати за такою адресою:

**KNYHARNIA „ARKA”
204 BATHURST ST., TORONTO, ONT.
CANADA.**

УВАГА!

УВАГА!

Тепер нова адреса журналу „На Варті”, а саме:

140 Bathurst St. — Toronto, Ont., Can.

Всі матеріяли подавайте лише на вище зазначену адресу.

Умови передплати в Канаді і США

Передплата на рік — 3.00 дол; на пів року — 1.50 дол; Ціна окремого примірника — 0.25 дол. В інших державах — в перелічених на валюту даної держави.

„НА ВАРТІ”

Видає: Краєвий Комітет Співки
Української Молоді в Канаді
Редагує: Колегія

Адреса Редакції і Адміністрації:

„ON GUARD”
Ukrainian Monthly
140 Bathurst St.

Toronto

Ontario

Canada